

KLEIN WONEN MAGAZINE

Pensioen in het groen

Eva woont eindelijk in haar droom

*Soort van
tiny boerderij*

BUITENLEVEN

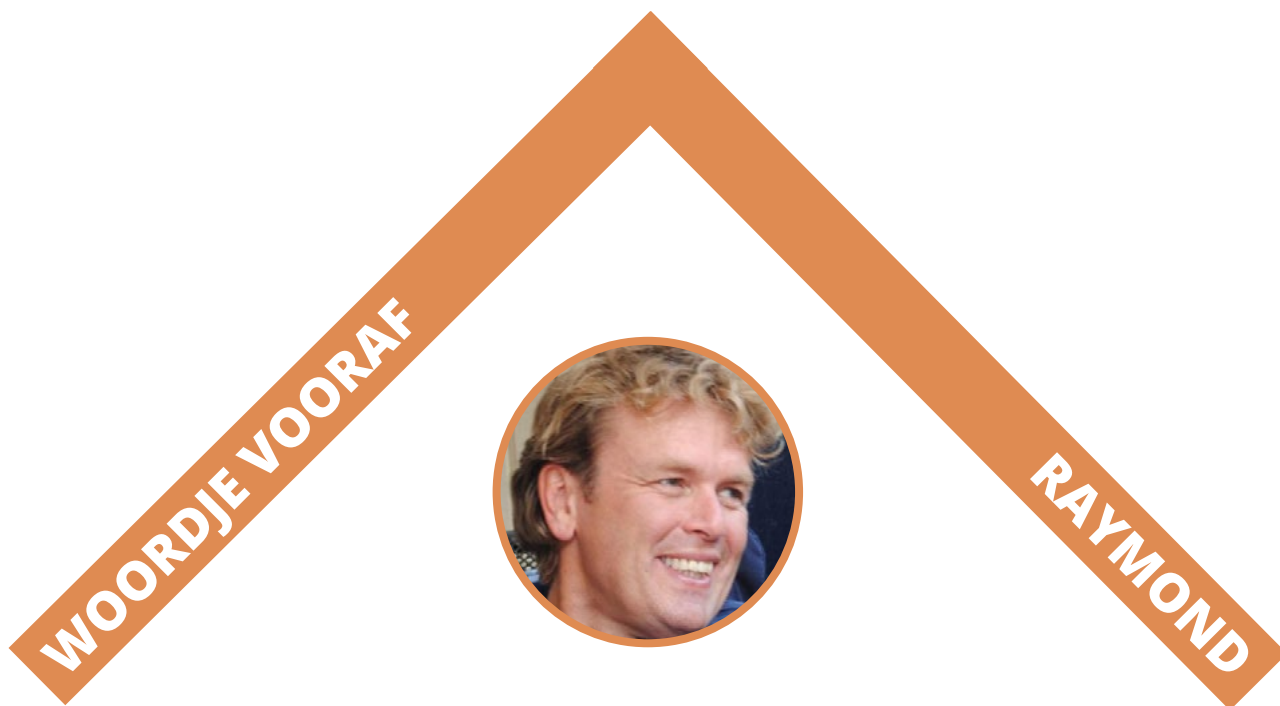
*Reizen en werken
in huis op wielen*

VANLIFE

*Eefje 24/7 bezig
met tiny houses*

INTERVIEW

Reizen als bakermat

Veel landen kleuren geel op de coronakaart, ook buiten Europa. Zelfs het lange tijd hermetisch afgesloten Australië opent haar grenzen weer gedeeltelijk voor reizigers. Dat is uiteraard goed nieuws voor *vanlifers*, hoewel deze liefhebbers van het vrije leven hun weg ondanks de Covid-beperkingen toch meestal nog wel wisten te vinden. Het is vooral ook goed nieuws voor klein wonen, want reizen is een van de beste inspiratiebronnen om het leven anders te benaderen. En dan hebben we het niet over altijd wel vakantie willen vieren, maar vooral aan den lijve ondervinden dat je met heel weinig heel veel kunt genieten. Het leidt bij thuiskomst steeds vaker tot ontspullen en klein(er) wonen. Neem bijvoorbeeld Eefje Fehres, die in dit nummer uitgebreid aan het woord komt. Zij kwam in Bangkok zonder haar bagage te staan, kocht wat basisspulletjes, had een geweldige tijd en woont nu zonder al teveel spullen in een *tiny house*. Of wat te denken van het vrolijke stel Rayko en Kyle, dat na een campervakantie op de Canarische Eilanden wisten hoe zij de komende tijd permanent willen wonen en leven: in een zelf omgebouwde camper mét fysiotherapie!

Niet alleen backpackers en *vanlifers* ervaren tijdens hun vakantie de weelde van het genieten met weinig. Door de opkomst van het fenomeen *tiny house* kijken velen tegenwoordig ook anders tegen hun vakantiehuisje aan. Ze staan vaker even stil bij de vraag *zou ik zo ook niet permanent kunnen wonen*. Natuurlijk is het lastig om de romantiek van de relaxte vrije tijd daarbij uit te schakelen, maar het zet steeds meer vakantiegangers toch even aan het denken. Volgens onze app-vriendin Manon Verijdt is een verblijf in een recreatiewoning voor haar generatie (20- en 30ers) zelfs vaak een heuse *eye opener* met het oog op hun woontoeekomst.

Vakantie vieren en reizen laten je zien hoe je prettig kunt leven in een klein onderkomen en met alleen je favoriete basisspulletjes. Je pakt thuis je rugzak, reistas of koffer in met dat wat voor jou belangrijk is. Je lekkerste kleding, je handigste gebruiksvoorwerpen, je coolste gadgets en wat noodzakelijke dingetjes. Voor je communicatie heb je je smartphone, tablet of laptop en klaar ben je. Het leuke is dat velen dat wat ze achter laten tijdens hun vakantie niet missen. Sterker nog, ze genieten veel meer van wat ze wel hebben. Dat plant bij een aantal het zaadje om anders te gaan denken over hun leven. Het lijkt erop dat iedereen er na 2 zware coronajaren de komende maanden weer massaal op uit gaat. Natuurlijk wil niet iedereen na een vakantie klein(er) gaan wonen en anders gaan leven, maar gezaaid wordt er zeker. En er komt steeds vaker iets op. Reizen als bakermat van anders wonen, denken en leven. Alvast veel reisplezier gewenst!

- Creëer je eigen thuis
- Elk formaat
- Jij bepaalt

hugo www.hugahome.nl

Kijk op hugahome.nl hoe je samen met ons je eigen droomplek ontwerpt.

Ontdek de Tiny House Calculator

- Tiny Houses
- Off-grid oplossingen
- Eco-bouwmaterialen
- Informatie
- En nog veel meer

www.tinyhouse-store.nl

ALLE ADVERTENTIES ZIJN INTERACTIEF. KLIK OP DE ADVERTENTIE VOOR MEER INFO.

My Tiny Home
ontwerp, bouw en advies
www.mytinyhome.nl

ONTWERP JE EIGEN TINY HOUSE

basiscursus start 7 april 2022
verdiepingscursus start 10 mei 2022

klik HIER voor meer info

KLEIN WONEN
MAGAZINE

KLETSEN OVER KLEIN WONEN?

WORD LID VAN ONZE GROEP

KLEIN WONEN

KLIK HIER

TINY KOZIJN
THINKS BIG IN TINY HOUSES

www.tiny-kozijn.nl

Langeweg 6, 4756 AK Kruisland
T: +31(0)167 53 24 18

Minimalistisch
naar behoefte

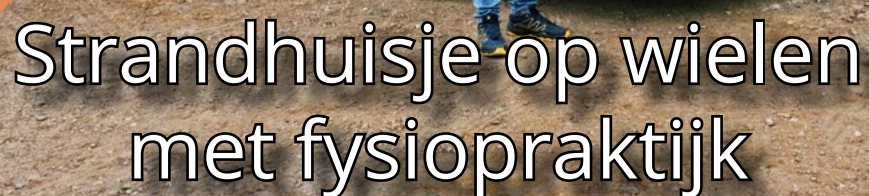
47

*Het buitenleven
van Caroline
& Manfred*

83

INHOUD

Strandhuisje op wielen
met fysiopraktijk

68

Levenslessen

Filmmaker **Arnoud Klop** zoekt naar woonalternatieven en levenslessen in zijn Tiny Docu's.

28

Genieten van simpel

Merak is Servisch voor onder andere het genieten van simpele dingen in het leven. Een levensmotto dat **Elke Rabé** enorm aanspreekt.

89

EN VERDER

KLIK op het paginacijfer om naar de pagina te gaan. KLK op i rechtsonderaan elke pagina om terug te gaan naar Inhoud.

COLOFON en interactie	6
TINY THINGS	7
FOTO Klein wonen in het buitenland	8
INTERVIEW Eva woont eindelijk in het groen	10
BLOG Sanne	19
BINNEN BIJ Felipe in Chili	20
KORT Off-grid tv-programma/Hennepwol	27
TINY DOCU Alowieke loopt met haar huisje	31
APPEN met Manon	32
INTERVIEW Eefje is 24/7 met <i>tiny houses</i> bezig	35

BLOG Tim	42
MARCEL VAN MIERLO Studentenwoningen	43
VLOG Hilde & Oscar	46
BLOG Wim Kromwijk	53

ENERGIE Huisje en kantoor op wielen	54
-------------------------------------	----

BOEKEN	57
VOORPROEFJE <i>Cabin fever</i>	62

BLOG Het busleven van Sanne Dodemont	66
JANTINA'S VANLIFE Reisplannen	76

MOESTUINDERWIJS Voorjaar heerlijk!	87
YUTOPIA Babette Porcelijn	92
PUUR KOKKERELLEN met Suzanne	93
MEVROUW ONKRUID Rozemarijn	94

COLOFON

REDACTIE

redactie@kleinwonenmagazine.nl

Hoofdredacteur & Artdirector

Raymond Kool

Redactie-assistent

Margo de Kemp

Medewerkers

Sanne Koenen, Arnoud Klop, Manon Verijdt, Tim van der Meer, Marcel van Mierlo, Hilde de Leeuw, Wim Kromwijk, Frank Gorissen, Sanne Dodemont, Jantina Scheltema, Lidion Zierikzee, Elke Rabé, Suzanne Beekenkamp, Maaïke Pfann.

Fotografie

Ronald Lammers, Paul McGowan, Sanne Koenen, Matías Riveros, Nicky Pe, Arnoud Klop, Manon Verijdt, Tim van der Meer, MCH, Tengbom, Koen Brouwer, WanderRebel, Anne Bratveit, Tor Even Mathisen, Matthew Carbone, Cristóbal Palma, Sanne Dodemont, Vanlife Boys, Amelandfoto.nl/Jantina Scheltema, Caroline & Manfred Wit, Minke Schepers, Lidion Zierikzee, Elke Rabé, Need The Globe, Suzanne Beekenkamp, Maaïke Pfann.

TIP DE REDACTIE

tip@kleinwonenmagazine.nl

SALES

adverteren@kleinwonenmagazine.nl

Sales & Marketing

Ronald Lammers

Sales assistent

Carla Hornsveld

DISTRIBUTIE

www.kleinwonenmagazine.nl

ALGEMENE VRAGEN

info@kleinwonenmagazine.nl

WEBSITE

www.kleinwonenmagazine.nl

Klein Wonen Magazine is een uitgave van Tiny Publisher V.O.F.. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van de uitgeverij worden overgenomen.

INTERACTIE

Klein Wonen Magazine is als puur digitaal magazine super interactief. Met 1 klik krijg je toegang tot meer informatie, foto's en video's. Klik daarvoor op een van de volgende symbolen in de artikelen.

Speel video

Naar website

360° foto

FB / Album

Download

Klein Wonen

Tekstlink

Naar inhoud

ADVERTENTIES > Alle advertenties zijn interactief. Klik op de advertentie, het webadres of de symbolen.

TINY THINGS

Al deze *tiny things* zijn te koop in onze webshop. **KLIK** op de foto om naar de shop te gaan.

Duurzaam slapen op karton

Lekker in slaap vallen met een heerlijk duurzaam gevoel? Dat kan met dit Paper Bed van kartonspecialist KarTent. Getest en goedgekeurd door Beter Bed en volledig gemaakt van gerecycled karton met een draagkracht van maar liefst 200 kilo per m². Ideaal voor *tiny houses* op wielen, want dit bed weegt slechts 9,5 kilo! Maar ook een super duurzame keuze voor alle andere klein woners, want dit bed van 1.40 x 2.00 meter heeft ook nog eens 4 handige opbergglades. Welterusten en droom zacht van een betere wereld!

Tiny kippenhok

Wie klein en zelfvoorzienend wil wonen kan natuurlijk niet zonder kakelverse eitjes. Maar de leveranciers moeten natuurlijk net als jij wel een deugdelijk onderkomen hebben. Hoe leuk is het dan om je kippen en haan hun eigen *tiny house* te geven? Te leuk moeten ze bij Dierenverblijf hebben gedacht met het ontwerp van hun ruime kippenhok Flaine. Compleet met buitenren en *easy* in elkaar te zetten. Als dat geen heerlijke eitjes oplevert

Compacte zitplaatsen

We mogen weer onbeperkt visite hebben, dus kunnen we geen stoelen genoeg hebben. Als je klein woont is het natuurlijk wel zaak je zitplaatsen zo compact mogelijk te houden. Dan zijn inklapbare krukjes een uitkomst, maar het oog wil ook wat. Relaxdays weet dat en heeft in haar Bastian-collectie deze fraaie en stevige krukjes met rotan look. Verkrijgbaar in zwart, wit en donkerbruin. Ingeklapt slecht 5 cm dik en door het handvat gemakkelijk op te hangen. Kan ook buiten, want ze zijn weerbestendig.

Plantaardige bescherming

Jaarlijks worden er zo'n 60.000 telefoonhoesjes weggegooid. Deze zijn veelal van plastic, dus een vijand van de natuur. Er zijn tegenwoordig ook duurzame hoestjes, zoals die van het Nederlandse LEAFF. Deze zijn gemaakt van plantaardige materialen en volledig biologisch afbreekbaar. Alsof dat nog niet genoeg is doneert LEAFF ook nog eens een bedragje per verkocht product aan het WNF. Het hoestje beschermt je iPhone overigens net zo goed als dat het de natuur doet.

Klein wonen in het buitenland

In Frankrijk is de *tiny house*-beweging ook niet geheel onbekend, maar een hot-item is het zeker niet. Misschien niet zo gek, want er zijn op het platteland van la douce France nog vele oude stenen *tiny houses* te koop. Wat te denken van dit romantische optrekje? Heerlijk als vakantiehuisje, maar ook als permanent verblijf voor wie van klein wonen en het Franse groen houdt! Denk je aan een huisje in het buitenland? Dan is de Second Home Beurs *the place to be*. Deze vindt van 18 tot 20 maart plaats in de Jaarbeurs in Utrecht en op 23 en 24 april in het Mecc in Maastricht. Ook een leuk evenement om gewoon lekker inspiratie op te doen voor klein wonen in het algemeen.

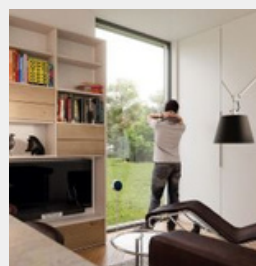
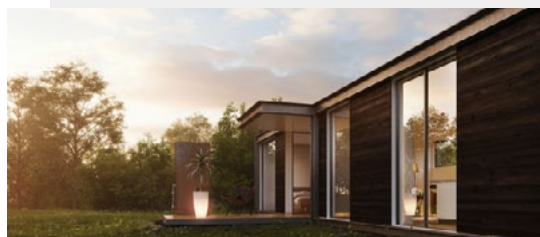
HIGH QUALITY
FUNCTIONAL DESIGN

Flexhome-one ontwikkelt hoogwaardige
mobiele woningen.

Onze compacte woningen zijn geschikt als
'tiny house', starterswoning,
mantelzorgwoning en voor particuliere
woningbouw.

Wilt u meer weten?

Bezoek onze website. [Klik hier](#)

Vestiging Noord
Ynduksjeweij 4, 8914 CA Leeuwarden
Vestiging Zuid
Marathonweg 1, 6225 XV Maastricht

WWW.FLEXHOME.ONE

ALLE ADVERTENTIES ZIJN INTERACTIEF. KLIK OP DE ADVERTENTIE VOOR MEER INFO.

VERBUITEN DESIGN
Manon Verijdt

DIENTEN

Advies

Ontwerp

Podcast

SECTOREN

- Agrarische herbestemming
- Recreatie ontwikkeling
- Anders en klein wonen

→ *Klik hier voor meer info*

TINY HOUSE
ACADEMY

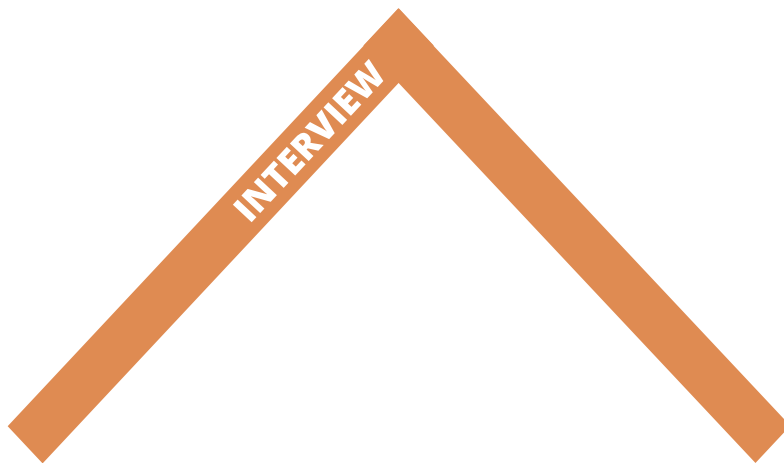
[KLIK HIER!](#)

**Leer ontwerpen
en bouw je
eigen woning**

Eva Lobach woont eindelijk zoals de natuur het bedoeld heeft

PENSIOEN in het GROEN

Studie, werk en ouders houden de naar een leven in en met de natuur hunkerende Eva Lobach jarenlang in de stadsjungle van Amsterdam. Een erfenis, de waarde van haar hoofdstedelijke appartement en de vrijheid van haar pensioen zorgen er nu voor dat zij eindelijk kan wonen zoals zij het liefst wil. In het Almeerse Oosterwold realiseert zij haar zelf ontworpen *tiny house* op een kavel midden in het groen. Toch heeft zij nog een grote wens. „Wat er voor mij nog aan ontbreekt, is wonen met mijn kinderen en kleinkinderen direct in de buurt.”

Van onze correspondent in
OOSTERWOLD

> Eva voor haar huisje in het groene Oosterveld.

Wonen zoals de natuur het bedoeld heeft. Het is een basale behoefte voor Eva. Toch komt het er in haar werkzame leven niet van om haar leven op die manier in te vullen. „Ik ben in Amsterdam geboren. Ik ging er op school, studeerde er en vond er werk”, vertelt de 66-jarige voormalige wiskundeleraar en onderzoeksmethodoloog, die samen met haar kleine kinderen een tiental jaren een uitstapje maakt naar de overzijde van het Amsterdam-Rijnkanaal om in het Woonkollektief Purmerend te gaan wonen.

„Daarna ben ik teruggegaan naar Amsterdam om dichterbij werk en mijn bejaarde ouders te kunnen wonen. Al die jaren heb ik wel gedroomd van wonen in het groen, maar dat was onbetaalbaar en onpraktisch vanwege werk en de kinderen.”

Eva stilt haar honger naar een groener leven onder meer met een cursus *permacultuur en voedselbos*. De *Transition Towns*-gedachte van Rob Hopkins is voor haar de trigger om zich hierin meer te verdiepen. „Dat idee houdt in dat we van onderop de transitie van fossiele brandstoffen naar duurzame alternatieven vormgeven. Iedereen kan in zijn eigen omgeving een transitiewerkgroep beginnen, waarbij thema's als lokaal geld en verduurzaming van de voedselproductie een rol spelen. Ik wilde in mijn

eigen omgeving in Amsterdam-Nieuw-West ook zo'n groep beginnen en het leek me handig om expertise mee te brengen. Vandaar dat ik me geschoold heb in de richting van duurzame voedselproductie volgens de principes van permacultuur en voedselbos. Die werkgroep is er helaas nooit gekomen.”

Weggegooid is deze cursus in elk geval niet, want in Oosterwold moet zij haar kavel grotendeels gebruiken voor stadslandbouw. Het is dan ook een

perfecte match voor Eva. „Ik was altijd aan het rondkijken naar betaalbare mogelijkheden voor een groenere en minder lawaaiige manier van leven buiten Amsterdam. Toen ik van Oosterwold hoorde was het nog vrij in het beginstadium. Ik was meteen heel enthousiast. Hier was het mogelijk om betaalbaar groen wonen met

duurzame voedselproductie te combineren. Toen mijn ouders waren overleden en mijn betaalde werk vanwege pensionering bijna afliep, kon ik mede dankzij een erfenis en de lage prijzen in Oosterwold mijn groene droom waarmaken.”

Groen is overigens niet het enige belangrijke woonwens voor de huidige studente aan de Schrijversvakschool Amsterdam. Ze zoekt ook gemeenschapsverband. „Als je geen dagelijkse

„Ik heb jaren gedroomd van wonen in het groen”

> Het droomhuisje van Eva.

360°
FOTO
KLIK HIER

> Eva heeft gekozen voor hoge plafonds, zodat een slaaploft kon worden gerealiseerd.

© Klein Wonen Magazine/Ronald Lammers

werkzaamheden buitenshuis meer hebt en als je minder mobiel wordt door lichamelijke beperkingen, dan wordt de relatie met de burens belangrijker. Ik denk dat wij mensen niet gemaakt zijn om dagenlang alleen in een huisje te zitten zonder contact met andere mensen. Voor senioren is het belangrijk dat je een vanzelfsprekend contact hebt met je burens.

Ik ben niet iemand die zo'n initiatief zou kunnen trekken, maar gelukkig vond ik, gewoon via Funda, een advertentie van de Tiny House Farm in Oosterveld. Een gemeenschapje van 31 woningen rondom een gemeenschappelijk gebouw. *Dit is voor mij, dacht ik.*

Eva kiest voor een *tiny house*, omdat ze in haar leven heeft ontdekt dat je feitelijk maar weinig ruimte nodig hebt. „Na mijn scheiding in 2000 heb ik op 4 verschillende adressen gewoond in Amsterdam met verschillende woonoppervlakten. Overall in huis zat ik maar op 2 plekken; mijn bureau, die tevens dienst deed als eettafel en de bank. Dan heb je nog een bed, wat kastruimte een badkamer en een plek om te koken nodig. Alle andere ruimte is vrijwel alleen maar voor het oog en niet echt functioneel. Het kost alleen maar geld, want je moet het inrichten, onderhouden, schoonmaken en verwarmen. Behalve de extra kosten is het ook een belasting voor het milieu.” De Amsterdamse

„Niet echt *tiny*, maar ik vond het belangrijk dat de kleinkinderen konden logeren”

ontwerpt haar huisje zelf. Ze komt tot de conclusie dat met een gelijkzijdige vijfhoek met aan 2 kanten een doorlopend dak over de terrassen haar woonwensen het beste te realiseren zijn. Het wordt uiteindelijk een huisje van 52 m². „Wellicht niet echt *tiny*, maar ik vond het belangrijk dat ook de kleinkinderen konden komen logeren. Daarom heb

ik ook voor een hoog plafond gekozen, zodat ik een slaaploft voor mijzelf of logerende kleinkinderen kon creëren. Uiteraard met een dakraam, zodat ik vanuit bed uitzicht heb op de wolken, sterren of overvliegende vogels. Als ik echt oud wordt, wil ik, denk ik, geen slaaploft meer beklimmen. Ik kan dan eventueel onder mijn slaaploft ook slaapruijnte inrichten.”

Met het idee te willen wonen zoals de natuur het bedoeld heeft, is Eva's wenslijst op het gebied van duurzaamheid ook best uitgebreid. Een belangrijk uitgangspunt zijn de principes van een Passiv-Haus. „Dat is een huis dat zo goed geïsoleerd is en zo goed gebruik maakt van passieve zonnewarmte dat je geen energie van buitenaf meer hoeft toe te voegen. Mijn huisje is op de zon georiënteerd en dat scheelt een stuk op koude zonnige dagen. Met grote ramen op het zuiden en kleine ramen op het noorden en oosten heb ik de passieve zonwinning zo groot

> De keuken is naast de badkamer gesitueerd.

> Een kast met veel opbergmogelijkheden achter de bank zorgt voor een knusse afscheiding.

mogelijk gemaakt om op de verwarmingskosten te kunnen bezuinigen. Ik heb overal driedubbelglas en de wanden zijn goed geïsoleerd. Het liefst had ik deze geïsoleerd met hernieuwbare materialen, zoals stro, maar dit bleek echter te duur” vertelt Eva, die ook kiest voor een groen dak. „Mijn hele dak is met sedum en plantjes bedekt. Dat beschermt het dak en helpt ook mee bij de isolatie.”

Voor de verwarming die zij in de winter nog nodig heeft, ging Eva niet over 1 nacht ijs. Een betonnen of spekstenen houtkachel, warmtepomp met vloerverwarming, infraroodpanelen, plintverwarming, je kan het niet zo gek bedenken of zij heeft het overwogen. „Ik heb heel wat brochures bekeken en bedrijven bezocht. Uiteindelijk heb ik gekozen voor elektrische vloerverwarming. De grote voordelen hiervan zijn dat het geen ruimte inneemt, geen geluid maakt, de aanlegkosten naar verhouding laag liggen en de verwarming vrij precies en snel te regelen valt. Nadeel is dat de elektriciteit gewoon nog van het net komt. Ik heb geen zonnepanelen, omdat ik al zag aankomen dat het elektriciteitsnet de stroom op piekdagen niet zou kunnen verwerken. Daarnaast vind ik zonnepanelen niet echt mooi. Mijn groene stroom komt van de Windcentrale, waar ik 5

winddelen heb, die elk jaar per stuk ongeveer 500 kWh produceren. Zo lever ik toch mijn bijdrage aan het verduurzamen van stroom.”

Om water te besparen kiest de kersverse Oosterwoldse voor een droogtoilet. Ze heeft zich vooraf wel extra verdiept in hoe hier mee om te gaan als meststof in haar tuin, want menselijke mest kan gevaarlijk zijn. „Ontlasting van zoogdieren, en van mensen in het bijzonder, kan ziektekiemen bevatten, die overdraagbaar zijn op anderen. Als je dit gebruikt voor de tuin is er een kans dat mensen die erin

werken of de gewassen uit de tuin eten besmet worden. Door de mest samen met zaagsel en groenafval op een composthoop te laten verteren, maak je de ziektekiemen onschadelijk. Het duurt dus een tijdje voordat je de mest kunt gebruiken, maar je hoeft er verder niets voor te doen. Alleen wachten.” Met het oog op haar stokoude dag heeft

ze voor de zekerheid wel alvast een aansluiting voor water en riolering laten aanleggen. „Als ik 80 ben heb ik misschien niet meer zoveel puf om zware emmers te legen. Dan kan ik alsnog kiezen voor een watercloset.”

Net als met haar zelf geproduceerde mest oefent Eva ook geduld met haar eigen permacultuurtuin en voedselbos. „Ik heb een globaal ontwerp met diverse

„Ik heb geen zonnepanelen. Ik vind ze ook niet echt mooi”

> De slaaploft met extra slaapmogelijkheid eronder.

> De luxe ruime badkamer.

fruitbomen, notenbomen, bessenstruiken en andere eetbare planten, maar de bomen die er nu staan zijn nog klein en de grond is nog niet optimaal. Mijn burens vragen zich misschien wel af of het ooit nog wat wordt, want er staat nu nog veel spontaan opgekomen distel, ridderzuring, klein hoefblad, heermoes en gras. Die zijn uitstekend om de grond verder te verbeteren en te verluchten. Op termijn zullen ze het onderspit delven als de bomen, struiken en aangeplante bodembedekkers het gaan winnen”, kijkt Eva reikhalzend uit. Haar woondroom begint in elk geval echt vorm te krijgen. „Voor zover wonen zoals de natuur het bedoeld heeft mogelijk is in een land als Nederland ben ik redelijk tevreden. Het kan altijd nog beter. Bijvoorbeeld door met eigen handen een huis van stro, hout en leem te bouwen. Daar heb ik in mijn jongere jaren nog wel van gedroomd, maar dat is voor mij niet meer haalbaar. De natuur om me heen, de mogelijkheid om bijna meteen het bos in te lopen en de stilte, vooral 's avonds en 's nachts, daar geniet ik erg van. Wat er voor mij gevoel alleen nog ontbreekt is wonen met mijn kinderen en kleinkinderen direct in de buurt. Ik denk dat veel ouders dat fijn vinden en ik zou dat geweldig vinden. Mijn 3 kinderen hebben echter een vol leven en werk in Amsterdam, dus de kans dat ik het groen, mijn leuke burens én de nabijheid van de kinderen ooit zal kunnen combineren lijkt me klein, Maar je weet maar nooit!”

© Klein Wonen Magazine/Ronald Lammers

> Eva's huisje ligt aan een vijver.

Een lading oplossingen voor zelfstandige energievoorziening.

Uw partner voor mobiele-, off-grid- en energie-opslagsystemen.

Van productkeuze tot volledige systeem engineering.

Productadvies | Systeemadvies | Technisch schema
Systeeminstallatie | Systeemcheck & test | Certificering

Lemsteraak 6 | 2411 NC Bodegraven, NL | NL Tel. 0172 - 820 015
info@stroomwinkel.nl | www.stroomwinkel.nl

stroomwinkel
Victron Verkoop & Service Center

© Sanne Koenen

PLEK VOOR 4

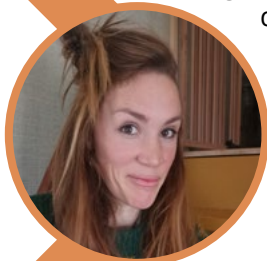
Ineens stond 'ie daar. Het huisje dat 2 dagen ervoor uit een televisiestudio was gerold en op een dieplader naar de polder was vervoerd. Wat een rollercoaster was het geweest. En nu begon het eigenlijk pas echt. Ons *tiny house*-leven.

Toen Boy en ik elkaar net kenden, woonde ik met 2 vriendinnen in een appartement in het centrum van Amsterdam. We werkten allemaal al, maar een eigen huis was als starter niet te betalen en het was ook veel gezelliger zo. Ik had een kamer van 16 m². Boy bleef steeds wat langer hangen op m'n kamer en al vrij snel is hij niet meer weggegaan. Waar hij was, was ik en waar ik was, was hij. We hadden altijd ruimte over. Het was nogal een openbaring dat we aan zo weinig ruimte genoeg hadden. Het zaadje werd geplant. We kochten ons eerste huis, werden verliefd op de tuin en het was met 64m² meer dan groot genoeg. Te groot eigenlijk.

BLOG

Ondertussen groeide het zaadje uit tot een serieus *tiny house*-plan. Ik verslond alles wat er te vinden was over *tiny* wonen en ik kwam geregeld aan gestuiterd bij Boy als ik weer iets moois had gezien. Omdat ik nogal impulsief ben en wel duizend plannen maak, nam Boy me eerst niet erg serieus. Daarnaast is hij een dieseltje. Ik kreeg een bemoedigende glimlach, maar daar moest ik het mee doen. Toen ik er maar niet over ophield, over dat klein en buiten wonen, kwam het dieseltje langzaam maar stellig in beweging tot ook hij niet langer te stoppen was. We gaan *tiny* wonen! Nou, die beslissing was bepaald niet de moeilijkste stap in het proces. Jaren hebben we gezocht naar een plek, gesprekken gevoerd, clubjes bijgewoond, brieven geschreven, lid geworden van Facebookgroepen en gemeenteraden bezocht totdat daar zomaar een reactie kwam van Roggebotstaete. *Kom maar langs, dan kijken we of het klikt*. Het voelde als thuiskomen, ook al waren we er nooit eerder geweest.

Sanne Koenen woonde altijd op kleine gezellige kamertjes en heeft nooit veel nodig gehad. Na jaren kwam haar droom uit, Tiny wonen met haar vriend Boy én inmiddels hun 2 jongens. Positief, onbevangen en, naar eigen zeggen, wellicht wat naïef springt ze in het off-grid tiny house-avontuur.

SANNE

Een peuter later en een baby op komst, hadden we ineens een plek. Halleluja! Maar hoe gingen we nu bouwen? Ik kon mijn eigen voeten niet eens zien en Boy, die kon vooral in theorie goed klussen! De timing was op z'n zachts gezegd onfortuinlijk. Hier komt de televisiestudio terug in het verhaal. We deden mee aan het programma Tiny House Battle. We lieten alles los wat we van tevoren hadden bedacht en legden ons lot in handen van de bouwers. Het was een *tiny* gok, maar we wonnen groots. We kregen ons droomhuis met een openslaande keuken! En ineens stond 'ie daar. Op landgoed Roggebotstaete. Ons eigen *tiny house*. Met plek voor 4, off-grid en nog lang niet af maar hij stond daar wel. Te *shinen*.

Felipe

BINNEN BIJ

Felipe Lüer staat te boek als de gekke dromer. Hij droomt jaren van een leven zonder rekeningen en uiteindelijk bouwt hij met enkele gelijkgestemden zijn eigen off-grid huisje in de natuur van de Chileense regio Los Lagos. Nu produceert hij onder de naam Zero Cabin prefab huisjes voor al die andere gekke dromers. Samen met zijn vrouw en zoontje gunt hij ons een kijkje binnen in zijn allereerste Zero Cabin.

De voordeur zit in de vloer en is met een trap onder het huis bereikbaar

Felipe Lüer

Leeftijd:	42
Baan:	Ontwerper en bouwer bij ZeroCabin
Fijnste plekje :	Op de bedbank met zicht op de natuur
Meest trots op:	Alle gerecyclede items
Mooiste woonaccessoire:	De Becker houtkachel
Meest inventieve oplossing:	De verstelbare bedbank

De bedbank is in verschillende standen verstelbaar via 2 metalen pinnen en een touw

Een staptrap leidt naar de slaapkamer met douche op de bovenverdieping

De woning

Woonplaats: Puerto Varas (Chili)
Locatie: In de natuur
Type woning: Tiny house
Woonoppervlak: 26 m²
Aantal ruimtes: 2
Verwarming: Houtkachel
Elektriciteit: Zonnepanelen

De Becker kachel verbruikt weinig hout en verwarmt het huisje, het water via een geïntegreerde boiler en je kunt erop koken

OFF-GRID singles gezocht voor DATING-reeks op tv

De makers van de tv-programma's *Ik vertrek* en *Grenzeloos verliefd* werken aan een nieuw datingprogramma waarin *off-grid* singles de hoofdrol vertolken. Tijdens het daten met potentiële geliefden, die ook een *off-grid*-wens hebben, komt hun manier van leven met alle *ups* en *downs* uitgebreid in beeld. Productiebedrijf SimpelZodiak is voor dit format nog op zoek naar deelnemers. Iets voor jou?

Tijdens research voor de populaire tv-programma's *Ik vertrek* en *Grenzeloos verliefd* liep het productieteam vooral in deze coronaperiode regelmatig tegen mooie verhalen aan van mensen die zich wilden onttrekken aan de dagelijkse *ratrace*. Daarbij zaten ook steeds vaker mensen die kozen voor *off-grid*. „Allemaal prachtige verhalen, die net niet pasten in *Ik vertrek* of *Grenzeloos verliefd*, maar het wel verdienen om verteld te worden. Daarom hebben we er nu een nieuw programma omheen bedacht”, vertelt eindredacteur Jola van der Putten. Het programma gaat *Wild romance* heten en combineert daten met *reality*. Het productieteam is al druk in gesprek met mensen die *off-grid* leven. Het gaat daarbij volgens Jola om een zo gevarieerd mogelijk gezelschap. „De een woont afgelegen, leeft sober en zelfvoorzienend en de ander heeft een heel comfortabel *off-grid*-huis gebouwd. Van twintigers die net zijn afgestudeerd en de hele wereld rondreizen met een camper tot vijftigers die na een half leven op kantoor op een Spaanse berg leven.”

Een echt *off-grid*-avontuur is in *Ik vertrek* en *Grenzeloos verliefd* nog niet voorbij gekomen. *Wild romance* gaat daar verandering in brengen. „Het thema leeft al jaren bij onze collega's van programma-ontwikkeling. Zij zagen op YouTube en Facebook vaak prachtige verhalen voorbijkomen, maar ook op onze redactie. Het is heel herkenbaar om in deze hectische, complexe en kostbare wereld minder afhankelijk te willen zijn. Om dichter bij de natuur te leven en met respect voor de aarde. Tegelijkertijd is het mooi om zo'n droom te delen met een geliefde. Dat deed het idee van *Wild romance* ontstaan”, aldus Jola. „In *Ik vertrek* en *Grenzeloos verliefd* leeft de kijker mee met mensen die hun hart volgen en dat willen we nu ook doen. Dat is natuurlijk inspirerend, maar ook spannend omdat het niet altijd uitpakt zoals zij willen. Maar goed, zij doen waar de meeste mensen van dromen en dus voel je toch altijd bewondering. En dat zal in dit programma niet anders zijn.”

Wie op zoek is naar liefde en het leuk vindt om zijn of haar *off-grid*-leven te delen met de tv-kijker in *Wild romance* kan contact opnemen door een email te sturen naar info@simpelzodiak.nl. Ook singles met een *off-grid* liefdeswens kunnen zich nog aanmelden.

Doorbraak voor HENNEP als duurzame ISOLATIE?

Als we Belgische bouwexperts mogen geloven wordt 2022 de doorbraak van hennep als duurzaam isolatiemateriaal. Het is wel iets duurder dan glas- of steenwol, maar heeft dezelfde isolatiewaarde. Wie duurzaamheid hoog in het vaandel heeft zou deze vorm van isoleren dan ook zeker moeten overwegen, maar wat maakt hennep nu zo'n milieuvriendelijk isolatieproduct?

Je ziet steeds meer hennepvelden opduiken in Europa. Een groot aantal daarvan zijn voor het vervaardigen van isolatiewol voor de bouw. Zo planten hennepproducenten bijvoorbeeld planten op braakliggende terreinen waar later wordt gebouwd. De hennep wordt dan veelal op dezelfde plek weer gebruikt als isolatie. Door de sterkte van de plant kan deze bijna overal groeien met weinig water en zonder kunstmatige mest en pesticiden. Bovendien neemt de plant tijdens de groei CO2 op. Het duurzame karakter van hennepisolatie begint dus al bij het telen.

Net als bij glas- en steenwol is hennepwol verkrijgbaar in roldekens en platen, die zijn te gebruiken voor de isolatie van vloeren, plafonds, muren, hellende daken en gevels. Je betaalt gemiddeld zo'n 17,50 euro per m2 voor dit materiaal, dat overigens niet voor 100% uit hennep bestaat. Sommige fabrikanten maken hun platen wat stijver met behulp van maismeel, maar ook polyester wordt gebruikt. Om het brandwerend te maken wordt meestal ammoniumfosfaat of soda toegevoegd en soms worden er boorzouten verwerkt om schimmelvorming tegen te gaan. Volgens adviesplatform [Isolatie-info.nl](https://isolatie-info.nl) gaat het hierbij om middelen die het milieu weinig belasten en heeft hennepisolatie verder veel voordelen. Zo is het geheel te recycleren, irriteert het niet de huid of longen bij verwerking, is het reukloos, heeft het een goede thermische en akoestische isolatie en wordt er weinig energie verbruikt bij de productie. Het enige nadeel is dat het niet goed bestand is tegen vocht, waardoor het geen optie is voor vochtige ruimtes.

Filmmaker Arnoud Klop inspireert met YouTube-kanaal Tiny Docu

LEVENSSLESSEN

leren uit
alternatieve

WOONVORMEN

Je verdient als jonge zzp-er best leuk, maar een hypotheek voor een eigen woning zit er vaak niet in. Dat ondervindt ook Arnoud Klop. De 26-jarige Rotterdammer is echter niet iemand die gefrustreerd blijft wachten tot de woningmarkt veranderd. Hij gaat op zoek naar andere vormen van wonen met als speerpunt betaalbaar. Een zoektocht die de professionele filmmaker ook in beeld brengt op zijn YouTube-kanaal *Tiny Docu*. „Zo hoop ik dat ik, mijn vrienden en vele anderen geïnspireerd raken en ons niet stuk kijken op de normale vorm van wonen.”

Ondernemend en avontuurlijk is hij altijd al geweest. Als tiener droomt hij van een leven op Hawaï, waar hij 's ochtends lekker kan surfen en later op de dag zijn geld kan verdienen als chef-kok. Het wordt iets heel anders. Hij trekt naar Finland om als huskygids aan de slag te gaan. Zijn vlogs worden regelmatig bekeken en zo krijgt Arnoud steeds meer lol in het maken van filmpjes over zijn avonturen. Door een spontane opdracht om een bruiloft te komen filmen rolt hij in de professionele filmwereld, waardoor hij ook weer in zijn eigen Rotterdam kan zijn. Hij doet nog steeds bruiloften, maar schiet ook met regelmaat filmpjes voor onder meer betaald voetbalclub Sparta, het Leger des Heils en Hogeschool InnHolland. En hij is net terug uit Senegal waar hij een *aftermovie* heeft gemaakt van een muziekband.

Naast zijn werk als filmmaker verdient hij nog wat

geld met de verhuur van een Italiaans huisje, dat hij samen met een van zijn beste vrienden eigenhandig heeft opgeknapt. Zelf vindt Arnoud dat hij niet mag klagen over zijn inkomen, maar als zzp-er hoeft hij hiermee niet aan te kloppen bij de bank voor een hypotheek. Daarom huurt hij nu in *zijn* Rotterdam een kamer in het huis van een vriend, die nog net voor de hele forse prijsstijgingen een woning heeft weten te kopen. „Ik heb het enorm naar mijn zin, maar weet dat dit niet voor altijd is. Ik probeer dan ook vooruit te blijven kijken om een volgende stap te maken”, aldus Arnoud, die positief in het leven staat. Hij heeft daarbij veel gehad aan het bestuderen van *The Circle of Influence*. „Hierbij schrijf je alles op waar je op het moment mee zit op een kladbriefje, zoals je problemen en je pijnpunten. Dan lees je dit en streep je alles waar je geen directe invloed op hebt door. Met het overgeblevene ga je aan de slag. Dit zorgt voor een plezierigere kijk op het leven. In de westerse wereld hebben we volgens mij te vaak het gevoel dat we op vrijwel alles invloed kunnen uitoefenen. Dat is voor een deel zo, maar de realiteit is dat het leven je ook gewoon overkomt. Mijn opvatting is dan ook dat je je moet blijven focussen op hetgeen waar je invloed op hebt. Elke dag is weer opnieuw een keuze hoe je die gaat aanpakken.”

Zo benadert Arnoud dus ook zijn woontoeekomst. Zelf vindt hij de huidige situatie op de woningmarkt zeer ingewikkeld en ziet hij niet zomaar een snelle oplossing voor zich. Kortom, hij heeft hier nauwelijks invloed op, dus schakelt hij door naar een zoektocht

> Arnoud in gesprek met Caroline Wit over haar tiny house.

© Arnoud Klop

© Arnoud Klop

TINY DOCU IN KLEIN WONEN MAGAZINE

Klein Wonen Magazine en het YouTube-kanaal Tiny Docu van Arnoud Klop gaan samenwerken om nog meer mensen te inspireren om na te denken over klein en anders wonen. Ieder kwartaal lichten wij in ons digitale magazine een video van de Rotterdamse filmmaker uit met een directe link. Op onze website www.kleinwonenmagazine.nl zullen we vanaf nu de lancering van de nieuwste video's van Arnoud aankondigen. Ook zullen we contacten uitwisselen van mooie woonvoorbeelden, waardoor we deze inspirerende verhalen zowel in tekst als in beeld op het wereldwijde web kunnen laten rondgaan.

naar een manier waarop hij wel kan wonen. Dit combineert hij slim met zijn vak via zijn kersverse YouTube-kanaal *Tiny Docu*.

Inmiddels heeft hij een mooi aantal portretten gemaakt van bewoners van voornamelijk kleine alternatieve huisjes om zichzelf en anderen te inspireren. Zelf kent hij op dit moment in zijn vrienden- en kennissenkring maar een persoon die klein woont, maar hij denkt dat veel van zijn eveneens startende vrienden wel oren hebben naar kleine betaalbare woningen. „Ze willen echter graag in Rotterdam blijven en in de stad zijn nog niet zo heel veel plekken waar je klein kunt wonen. Ik denk dat een hoop mede-starters er zeker voor open staan als hier meer ruimte voor gemaakt wordt. Zolang je geen groot gezin hebt, denk ik dat klein wonen een hele mooie en goede oplossing is. Daarnaast kan het de mogelijkheid bieden om dichterbij de natuur te wonen en je bewuster te maken van hoe je met het materialistische om moet gaan. Je kunt immers niet onbeperkt spullen kopen en opbergen. Zoals Johan Cruijff altijd zei: elke nadeel heeft zijn

voordeel. Je kunt vanuit alternatieve woonvormen hele mooie levenslessen leren. Misschien kan ik door mijn video's hier een kleine bijdrage aan leveren door het meer aandacht te geven.”

Van zijn serie films op *Tiny Docu* verwacht Arnoud best veel. Hij krijgt ook al regelmatig enthousiaste reacties. „Het is volgens mij een onderwerp met veel potentie, omdat het veel *shareholders* heeft. Uiteraard de starters, maar ook ouders en grootouders die meevoelen met hen. Ook studenten kunnen eventueel met hun ouders nadenken om niet al hun geld te steken in het huren van een kamer, maar samen een alternatief te kopen. Dit kan veel geld besparen. Al met al dus een hoop mensen voor wie klein wonen een interessant alternatief kan zijn”, aldus de Rotterdammer, die verrast is door de medewerking van *klein woners*. „Het is een enthousiaste groep mensen, die graag willen laten zien hoe zij wonen. En dat zijn er veel! Dat is maar goed ook, want we hebben heel wat alternatieven nodig om het woonprobleem kleiner te maken.”

© Arnoud Klop

OP ZOEK NAAR ONS ALTERNATIEF

SCENE: OP REIS MET MIJN HUIS

CAST: ALOWIEKE

CAMERAMAN: ARNOUD KLOP

Met zijn YouTube-kanaal [Tiny Docu](#) hoopt de Rotterdamse filmmaker Arnoud Klop, net als Klein Wonen Magazine, een bijdrage te leveren aan een beter imago van klein en anders wonen. Zijn video's over allerlei alternatieve woonvormen zijn vooral een persoonlijke zoektocht, maar naast zichzelf wil hij ook zijn vrienden en vele anderen inspireren om niet te piekeren over wat er op woongebied allemaal niet kan, maar je juist te focussen op wat er wel mogelijk is.

Ieder kwartaal brengen we in Klein Wonen Magazine een van zijn filmpjes onder de aandacht. Ditmaal is Arnoud te gast bij Alowieke, die wij in [Klein Wonen Magazine 3](#) al kort portretteerde toen zij tijdelijk met haar pipowagen op het Friese Frylân woonde. Nu wandelt zij met haar huisje achter zich aan door Nederland en woont waar de wind haar brengt. Een bijzonder verhaal! Druk op de playbutton en kijk.

APPEN met MANON

Manon kijkt nog eens terug op haar tv-deelname aan de Tiny House Battle, maakt een opmerkelijke *move* met haar Tiny House Lifestyle Podcast en heeft haar eigen woonplannen even geparkeerd in de koelkast. Kortom weer genoeg om over te appen!

Hoi Manon, alles goed? Hoog tijd om weer even met je te appen. Misschien leuk om nog even terug te komen op de Tiny House Battle. Hoe heb jij de tv-uitzending waarin je zelf zat beleefd?

Ha Raymond, wat leuk weer van je te horen! Ja, hier is alles goed! Ik heb genoeg te vertellen deze keer, maar laten we inderdaad beginnen bij de Tiny House Battle.

Natuurlijk heb ik het samen met familie en vrienden gekeken, dus die avond zelf heb ik vooral geprobeerd te genieten van de aflevering. Er waren wat dingen waar ik het niet helemaal mee eens was, maar gelukkig was het grootste deel ook een mooie weergave van hoe ik het zelf ervaren heb.

Waar was je het niet mee eens?

Laten we beginnen met het feit dat ik al het respect en begrip heb voor het concept tv maken. Ik snap ook dat er een interessant programma moet ontstaan.

Hetgeen waar ik het niet helemaal mee eens was, waren de scènes waarin het geschil van mijn groepsgenoten naar voren komt en ik daarbij moet huilen. Die beelden zijn niet chronologisch in elkaar gezet en daardoor niet waarheidsgetrouw. Dus daarvan dacht ik: *oh, dat schetst een ander beeld dan ik zou willen*. Natuurlijk klopt het wel dat ik emotioneel werd van de ruzie, maar daar ging veel meer achter schuil dan er getoond is.

Maar als we natuurlijk naar het geheel kijken dan was dit slechts een klein onderdeel van de gehele uitzending. Dus geen ernstige dingen. ;)

Gelukkig. Heb je veel aan deze ervaring gehad met het oog op je eigen bedrijf?

Ja, ontzettend! Als je de aflevering hebt gezien dan weet je ook dat ik mijn team uiteindelijk heb samengesteld uit mensen die ik niet kende. Door een verloop van omstandigheden had ik zelf geen bouwers in mijn netwerk, dus ging ik op zoek op Facebook en LinkedIn.

Uiteindelijk is mijn grootste les daaruit geweest dat je een team kunt activeren en samen kunt brengen mét een mooi eindresultaat als gevolg. Als je maar duidelijk bent over je visie en je teamleden goed kunt aansturen. Dat is echt van onschatbare waarde geweest.

Hoe is het met je *tiny house*-werkzaamheden?

Op dit moment staan die voor klanten op een lager pitje, maar wel heel bewust. Ik ben net gestart aan mijn derde seizoen van de podcast én ik ben druk in de weer met het schrijven van mijn boek.

Spannend! Waar gaat dat boek over?

Gelukkig wel over *tiny houses*! ;-) Ik voeg de verhalen uit mijn podcast samen met praktische informatie over klein leven. En als bonus heb ik mijn hele ervaring met de Tiny House Battle gedocumenteerd, dus hier geef ik een kijkje achter de schermen.

Leuk! Hoe ben je ertoe gekomen om een boek te gaan schrijven?

Naast dat ik sowieso een liefde heb voor schrijven en mijn gedachtes neerpennen, kwam ik bij het creëren van de podcast ook tot de conclusie dat er veel luisteraars zijn, maar nog niet genoeg. Als ik kijk naar de hoeveelheid interesse in bijvoorbeeld Tiny House Nederland op Facebook of de algemene interesse in klein wonen (en dan heb ik het dus ook over *vanlife*, woonboten etc.), dan weet ik zeker dat mijn podcast nog veel meer mensen kan inspireren. Dus de combinatie van die 2 dingen zorgde er uiteindelijk voor dat ik dacht: *ik ga ervoor!*

Wat hoop je te bereiken met je boek?

Ik hoop vooral heel veel mensen te kunnen inspireren. Het boek gaat natuurlijk over verschillende manieren van klein wonen, maar ook over klein recreëren. Het perspectief van de gasten in mijn podcast laten zien dat klein wonen, leven en reizen een manier van leven is, maar dat dit qua invulling ook voor iedereen anders kan zijn. Ik zie het boek dus als een heel persoonlijk verhaal, niet alleen van mezelf (over de tv opnames), maar ook van mijn podcastgasten.

En natuurlijk is het geheel een bron van inspiratie. Ik hoop dat de lezer daar een eigen draai aan kan geven, dat het wellicht inzichten geeft over anders leven en dat ze stappen kunnen zetten naar hun droomleven.

Dat klinkt mooi! En nu nog steeds met veel enthousiasme bezig met je podcast? Wat kunnen we verwachten?

Ik voelde sinds het vorige seizoen al dat ik een andere kant op wilde, maar ik had wel ontzettend veel zin om weer aan de slag te gaan. Voor het nieuwste seizoen neem ik een iets andere wending. Hoewel de *tiny house*-beweging in Nederland voornamelijk gericht is op permanente bewoning, ben ik me ook bewust van de mogelijkheden voor de recreatiemarkt. Ik denk namelijk dat er een hoop mensen zijn die juist de natuur en rust willen ervaren tijdens een weekendje weg in eigen land. Dus ga ik in seizoen 3 in gesprek met eigenaren van recreatieve *tiny houses*, waar je een of meerdere nachten kunt overnachten.

Ik heb inmiddels een klein, kleurrijk huisje bezocht in Alkmaar.

En ik ben op een kleinschalig recreatiepark geweest waar ze de essentie van klein wonen heel mooi tot uiting brengen. De rest staat nog op de planning óf moet nog gevonden worden. Ik ga in dit seizoen lekker rustig op zoek naar de mooiste plekjes en de meest bijzondere verhalen.

Oké. Dat is wel een heel andere insteek. Of ligt het dichter bij elkaar dan de meesten denken?

Stiekem denk ik dat er veel overlap is. Dat heb ik al gemerkt. Bijvoorbeeld bij de eigenaren van het park. Zij hebben ervaren dat ze veel meer buiten zijn en anders naar de natuur zijn gaan kijken. Simpelweg doordat ze meer bezig zijn met de natuur en natuurlijk ook feedback krijgen van de gasten.

Of ik het dan nog de Tiny House Lifestyle Podcast mag noemen, is de vraag. ;-) Ik moet eerlijk bekennen dat ik daar soms ook over twijfel. Maar anderzijds hoop ik vooral dat mensen dezelfde verbindingen zien die ik zie met klein wonen en klein recreëren.

Welke verbindingen zie je nog meer naast meer met de natuur leven?

Ik vond het in Alkmaar heel interessant om te horen hoe ze gewerkt hebben aan de duurzame aspecten van het huisje, voornamelijk door het hergebruik van materialen. Wat ik vaak zie gebeuren is dat grotere projecten hier geen mogelijkheden in vinden, omdat het allemaal heel erg gestructureerd is én er natuurlijk een x aantal dezelfde huisjes moeten ontstaan. Maar door één huisje te bouwen, kun je in het bouwproces dezelfde stappen nemen als bij een permanent *tiny house*.

Dus mensen die klein willen gaan wonen kunnen volgens jou veel opsteken van recreatiewoningen?

Dat absoluut, maar laten we het ook van de andere kant bekijken. Mensen die niet klein kunnen gaan wonen (om welke reden dan ook) kunnen met een kleine recreatiewoning toch eenzelfde ervaring hebben.

Dat is zeker waar. Heb je het dan over mensen die zelf een recreatiehuisje hebben en er regelmatig heen gaan of vakantiegeangers?

Goede vraag! Mijn opmerking ging in eerste instantie over vakantiegeangers, die dus eenmalig een verblijf boeken. Maar in beide gevallen kan de eigenaar of vakantiegeanger natuurlijk inspiratie halen uit het verblijf.

Denk jij dat er met de aandacht voor *tiny houses* meer mensen na een verblijf in een recreatiewoning gaan nadenken over permanent klein wonen?

Dat durf ik niet te zeggen, maar ik denk wel dat recreatiehuisjes een goede proefperiode kan zijn voor mensen die *tiny houses* al in hun vizier hebben. Als ik kijk naar mensen uit mijn netwerk, jonge stellen tussen 25 en 30, dan is een weekje weg of een *workation* in een *tiny house* wel echt een *eye opener*.

Dat is winst! Bij Tiny House NL zijn ze niet erg gelukkig als recreatiewoningen in verband worden gebracht met *tiny houses*. Komt omdat ze jarenlang bij ambtenaren hebben moeten knokken om *tiny houses* niet als vakantiehuusjes te zien. Houdt dat nu nog steek?

Ik snap die visie ook zeker en wil ook niemand tegen de haren in strijken, maar ik denk vooral dat we met de *tiny house*-beweging niet té veel in een hokje moeten willen zitten. Juist kijken naar andere sectoren kan weer inspireren en wellicht nog meer draagvlak creëren in Nederland.

Helemaal mee eens! Hoe is het met je eigen woonplannen?

Die staan een beetje stil! Ik mijn camper verkocht. Toen ik deze vorig jaar kocht, had ik niet verwacht een leuke man te ontmoeten. ;-) Dus na lang wikken en wegen toch besloten om een ander gezin er heel blij mee te maken. Voorlopig is kleiner wonen even van de baan.

Ik had overigens wel de kans om mijn eigen *tiny house* te kopen uit de Tiny House Battle, maar ik heb besloten dat niet te doen. Inmiddels heb ik wel bericht gehad van de nieuwe eigenaren, dus ik ben heel benieuwd hoe het huisje er binnenkort bij staat!

Leuk dat je tv-huisje verkocht is. Trots?

Ik ben natuurlijk heel erg blij dat er iemand in het huisje gaat wonen en ik ben ook erg benieuwd wat ze er zelf nog meer van gaan maken.

Ze noemen haar de groene *multi-passionate* ondernemer. **Manon Verijdt** is conceptontwikkelaar, bouwontwerper, brainstorm facilitator en *tiny house* consultant. Haar passie voor klein wonen komt ook tot uiting in haar podcast *Tiny House Lifestyle*, die via Spotify is te beluisteren. Daarnaast houdt zij van outdoorsporten, fotograferen en reizen. Haar keuze om een woonbusje aan te schaffen is dus niet meer dan logisch, al droomt zij van een gezellig klein huisje in Canada. Ieder kwartaal appt zij met hoofdredacteur Raymond Kool over haar ervaringen en belevenissen op het gebied van klein wonen.

„Ik **HELP** graag
mensen die dezelfde
DROOM
hebben”

INTERVIEW

Aan het begin van haar reis door Thailand staat Eefje Fehres plots zonder bagage. Ze koopt het hoognodige in Bangkok en merkt dat ze eigenlijk heel weinig nodig heeft om leuk te leven. Als bij thuiskomst haar man Marc ook nog eens aan het ontspullen blijkt te zijn geslagen, weet Eefje wat zij wil: wonen in een *tiny house*! Nu woont ze dolgelukkig, hypotheekvrij en *off-grid* in de community LiberTerra Geestmerambacht in Koedijk en runt zij haar eigen *tiny house*-winkel.

> Eefje met haar man Marc en trouwe viervoeter op de veranda van hun tiny house.

Eefje is een avontuurlijk type. In tegenstelling tot haar echtgenoot Marc Haenen (55) reist zij graag naar verre landen, dus is zij veel alleen op pad. Ze is dan ook niet uit het veld geslagen als in 2016 op het vliegveld van Bangkok haar reistas nergens meer te vinden is. Ze koopt wat ondergoed, een tandenborstel en een telefoon met lokale simkaart en vermaakt zich prima in de Thaise hoofdstad. „Ik miste mijn tas totaal niet! Ik vond het heerlijk”, vertelt de inmiddels 42-jarige reislustige, die na enkele dagen toch nog haar bagage terugkrijgt. „Het was toch wel handig dat ik sommige spullen weer had, maar ze waren zeker niet onmisbaar. Het zette mij aan het denken. Wat hebben we nou eigenlijk echt nodig? Dat is ontzettend weinig! Toen ik thuis kwam bleek dat Marc spontaan was gaan minimaliseren. Hij had de halve huisraad weggegooid. Ik vond het prima!”

Het zaadje om anders te gaan wonen is gezaaid bij Eefje en groeit snel. Ze wil kleiner en bewuster wonen met veel minder spullen en minder verbruik van elektra en water. Het liefst *off-grid* om zo bewust mogelijk met energiebronnen om te gaan. De zoektocht naar een nieuwe woonvorm duurt niet lang, want na enkele gesprekken en veel gegoogel wordt haar al snel duidelijk dat een *tiny house* haar

droom is. En ze wil zelf aan de slag. „Mijn eigen *tiny house* bouwen, als ik daar nog aan denk gaan mijn ogen weer opnieuw glinsteren. Dat was voor mij toch wel een van mijn grootste dromen op dat moment. Dat ik zélf mijn huis zou gaan bouwen. Terwijl ik dat nog nooit had gedaan. Dat leek me echt het meest vervullende avontuur dat ik me kon voorstellen.”

„Mijn eigen *tiny house* bouwen was wel een van mijn grootste dromen”

Marc is op dat moment nog niet zo heel enthousiast. Met zijn puberdochters van 15 en 18 nog in huis kan hij zich een *move* naar een *tiny house* niet voorstellen, maar het plan laat Eefje niet meer los. „Als ik voel dat er iets moet gebeuren in mijn leven dan geef ik daar invulling aan. Ik kon het op een gegeven moment bijna

niet meer uithouden in onze 120 vierkante meter grote tussenwoning. Mijn drang om anders te gaan leven was zo enorm groot. Ik was zelfs ongelukkig aan het worden. Dus ben ik begonnen me er verder in te verdiepen. Dan had ik toch het gevoel dat ik ermee bezig kon zijn.” In haar hoofd heeft zij de beslissing al genomen. Zij gaat haar *tiny house* bouwen, met of zonder Marc. „Toen we gingen trouwen in 2010 hebben we met elkaar afgesproken, en zelfs in onze trouwbelofte gezet, dat we altijd trouw zouden blijven aan ons eigen hart. Ook als dat zou betekenen dat we elkaar bijvoorbeeld een

© Klein Wonen Magazine/Ronald Lammers

> Het tiny house van Eefje en Marc.

© Klein Wonen Magazine/Ronald Lammers

tijd niet zouden zien. In onze relatie is het oké en juist belangrijk om eigen keuzes te maken. Alleen dan kan je er ook écht zijn voor elkaar. Dus als je om wat voor reden dan ook even tijdelijk apart woont dan is dat oké. De liefde tussen ons is zo sterk dat het niet zoveel uitmaakt of we dagelijks samen zijn of niet. We houden toch wel van elkaar. En hoe we het dat met een *tiny house* voor ons zagen? Gewoon lekker latten!"

Het proces van haar eigen *tiny house* neemt bij Eefje wel enkele jaren in beslag. Als Marc zijn beide dochters op zich zelf ziet gaan wonen loopt hij al snel warm voor een nieuwe woonstap. „Vrij snel stond er toen een bord *te koop* in onze voortuin”, lacht Eefje, die een locatie voor hun huisje vindt na kennismaking met Mieke Elzenga. „Ik leerde haar kennen via een vriendin van mij, die zei *die doet ook iets met tiny houses*. Mieke was bezig met de locatie in natuurgebied Geestmerambacht en zocht naar een klein kernteam om het project LiberTerra verder mee op te pakken en uit te werken. Voor ik het wist zat ik in dat kernteam en toen het eenmaal was goed gekeurd had ik een plek.” Daarnaast besluit Eefje om haar baan op te zeggen en iets voor zichzelf te beginnen. Wat weet ze nog niet, maar lang duurt dat niet. „Voor informatie over huisjes en producten ging ik op zoek naar *tiny house*-winkel. Tot mijn grote teleurstelling bestond die niet! Dit gecombineerd met mijn passie voor het bouwen

van een *tiny house* kreeg ik een geweldig idee: ik ga er gewoon zelf eentje beginnen! Dan kan ik er 24/7 mee bezig zijn. Als je een passie hebt wil je toch niks liever? Daarnaast help ik ook nog eens graag andere mensen die dezelfde droom hebben. Toen ben ik dus begonnen met de *Tiny House Store*. Met mijn

website stel ik de informatie en producten beschikbaar, die bijdragen aan een duurzamere levensstijl en daardoor het milieu minder belasten.”

Een jaar lang doet Eefje voor haar winkel onderzoek naar van alles en nog wat op het gebied van *tiny houses*. Op basis van de bouwpakketten

van Mindfull Homes maakt Eefje uiteindelijk een gedetailleerde schets van haar eigen huisje, dat een woonoppervlak van 47 m² heeft. „Mijn schets heb ik samen met architect Danny van Kessel van CC Studio doorgenomen en nog wat aangepast en met Mindfull Homes heb ik het casco definitief gemaakt qua maten en dergelijke. Vervolgens ben ik op Marktplaats gaan kijken naar tweedehands ramen en deuren en die heb ik aan het ontwerp toegevoegd. Nadat we het ecologische isolatiemateriaal, gevelbekleding en beplating voor de binnenwanden hadden besteld konden we aan de slag.” Het *tiny house* van het gelukkige stel wordt uiteindelijk voor 95% gebouwd met ecologische bouwmaterialen, want duurzaamheid staat bij hen hoog in het vaandel. „Mijn grote wens is en blijft altijd om de wereld een beetje beter te maken. Door

„Mijn grote wens blijft altijd om de wereld een beetje beter te maken”

> Eefje en Marc hebben ieder een eigen werkplek in hun huisje.

de stap te zetten naar dit anders wonen, was dit ook heel gemakkelijk te realiseren. We zijn *off-grid* qua regenwater voor ons volledige huishouden en we zuiveren ons eigen afvalwater met een IBA-tank. Dat is een grijswaterzuiveringssysteem, dat onder andere middels bacteriën, algen en divers gesteente het grijze water zuivert. Verder hebben we een droogtoilet en koken we op gas", somt Eefje op. Helemaal *off-grid* zijn de *tiny house*-bewoners niet, want ze hebben bewust gekozen voor een aansluiting op het elektriciteitsnet. „Wij hebben zonnepanelen, maar geen batterijen. Deze locatie heeft elektra en batterijen zijn best prijzig én ook milieuvriendelijk. Zo lang het dus niet echt nodig is, doen we het dus op deze manier."

Ondanks de kleine ruimte hebben de 2 wel hun eigen plekjes in huis. Marc is dol op voetbal kijken, terwijl Eefje houdt van yoga en mediteren. „We hebben onze eigen ruimte dus echt wel nodig, zowel fysiek als mentaal", zegt Eefje, die net als haar partner veel vanuit huis werkt. Voor Marc hebben we een werkplek in de slaapkamer gemaakt met een soort van bureaustel. Ik heb een eigen werkhoeek in onze leefruimte. Onze zithoek zit aan de andere kant, maar is totaal afgescheiden van de rest van ons *tiny house*. Dat zorgt voor extra gezelligheid en

„Je hebt niet veel ruimte nodig om comfortabel te leven"

rust in ons hoofd. Je hebt dus niet veel ruimte nodig om comfortabel te leven. Het belangrijkste is dat je de beschikbare ruimte slim benut." De eerste weken in haar droomhuisje vallen Eefje echter toch tegen. „Ik had het gevoel dat ik op een roze wolk zou moeten zitten, maar het tegenovergestelde was eigenlijk waar. Ik had even over het hoofd gezien dat een nieuw bedrijf opzetten en een eigen huis bouwen net even iets teveel van het goede was.

Tijdens het proces had ik dat niet zo in de gaten. Ik denk dat ik vooral op adrenaline heb geleefd. Toen we eenmaal verhuisd waren, was ik ontzettend moe en voelde ik nog geen band met ons nieuwe huis. Alles was nieuw en anders. Ik had behoefte aan mijn eigen vertrouwde plekje en dat was er nog niet."

Nu een jaar later zijn Eefje en Marc helemaal gewend in Koedijk. „Ik voel mij heerlijk thuis hier. Het voelt echt eigen en ook de community voelt als een hele fijne warme *tribe* met allemaal gelijkgestemden. Ik heb nog nooit in een community gewoond, maar het leek me ook wel een super avontuur. Ik heb het echt het idee dat ik in een stukje van de *nieuwe wereld* leef. Hier in LiberTerra Geestmerambacht leven we samen, maar ook op ons zelf. Daar zit een hele fijne balans tussen. We leven in en met de natuur met een hele kleine voetafdruk. Daarnaast hebben we

360°
FOTO
KLIK HIER

> De keuken is het centrale punt in huis.

> De knusse zithoek.

> De sfeervolle slaapkamer.

ook nog eens lage maandlasten en geen hypotheek meer. Ik voel mij een heel blij mens!" Eefje denkt dan ook dat er een grote toekomst is voor deze manier van wonen en leven. „Het leven in een community kan een nieuwe woonvorm zijn waarbij er onderling weer veel meer verbinding is dan in een *normale* straat. Een community kan een *buren-plus*-project zijn, waarbij je voor elkaar klaar staat. Maar een community kan ook een specifieke *task* voor de gemeente vervullen in combinatie met lokale zzp-ers of kleine bedrijven die ook onderdeel zijn van de community. Denk hierbij aan diverse zorgvragen of het opzetten van een kenniscentrum zoals we bij LiberTerra hebben gedaan. Verder zie ik voor me dat er overal *tiny house*- en *anders wonen*-community's ontstaan die wonen onder andere combineren met het herstellen van de natuur. Er zijn veel gebieden in Nederland waar door akkerbouw de grond zeer arm is geworden. Een community zou deze grond weer opnieuw vruchtbaar kunnen maken, gecombineerd met het wonen in een *tiny house*. Hiermee is er een hoop biodiversiteit terug te brengen!"

> De tiny house-community LiberTerra Geestmerambacht met helemaal onderaan het huisje van Eefje en Marc.

WINTERSLAAP

BLOG TIM

Tim van der Meer werkt doordeweeks als paraveterinair dierenartsassistent, yogadocent en alle momenten van de dag als beeldend kunstenaar, dromer en verhalenverzamelaar.

Al van jongs af aan voelen boten, boomhutten, de slaapcoupé in de trein en andere zelfgebouwde nestjes meer als thuis dan een grote-mensen-huis. Ze is het meest op haar gemak in kleine ruimtes waar de grens tussen buiten en binnen dun is en de wereld aan je voeten ligt.

Ze woont samen met haar vriend Reinier in een zelfgebouwd *tiny house* in Klein Zuidbroek. Op de Instagrampagina [@waldenleven](#) is Tim te volgen:

De tijd, die zo langzaam ging, is voorbij gevlogen. Een zomer vol bloemen, onwennigheid, nieuwe paadjes voor onze voeten, voorzichtig wennen aan deze nieuwe huid. Elk weekend bezoek om mee te dansen en te praten over vroeger en alle dingen die nog komen gaan. Vuurtjes buiten met bier en patat, nachten om in wakker te blijven. Alles zo nieuw en bijzonder, een gouden randje om iedere dag.

Een herfst met wind die om onze slaapkamer joelde, de regen die ons wakker druppelt. De eerste keer dat de kachel aan moest omdat we wolkjes konden blazen binnen en we niets anders meer wilden doen dan in de vlammen kijken. Nog steeds oogst uit de moestuin. Courgette na courgette na courgette. Steeds minder bezoek, steeds minder zon. Steeds wat meer afstand tussen ons en waar we vandaan komen, steeds iets dichterbij onze dromen. Beetje bij beetje kruipt het leven van hiervoor, die mensen die we waren, door de kieren naar binnen. Dan is er hier ook ineens haast, te weinig tijd om naar buiten te gaan en om ons heen te kijken. Zijn we ook maar gewoon mensen, met een baan en dagelijkse beslommingen.

Winter. De dagen steeds korter en grijzer. Op de kortste en mooiste dag van het jaar, de hemel schreeuwend ijsblauw, verliet onze oude kat zijn lichaam. Het einde van een tijdperk, een afsluiting. We begroeven hem achter ons huisje, tussen de boomgaard met babybomen, zijn favoriete plek. Deze kat had alle tijd, een meester in meditatie. Sinds zijn vertrek zijn we in winterslaap, teruggetrokken in ons houten hol. We eten en slapen, de avonden vallen hier snel en de nachten zijn donker. De zon laat zich weinig zien en we wachten rustig af tot de lente zich aandient. Weinig zon en weinig stroom, maar het voelt nooit als schaarste. Soms voelt het alsof we sneller moeten, maar dan beseffen we ons weer dat we dieren zijn. Waar zouden we ook heen moeten? We zijn er immers al.

© Tim van der Meer

GESLAAGD!

Soms met lof(t)

Tekst & illustratie: Marcel van Mierlo

De charme van klein wonen is al eeuwen bekend onder studenten, die je kan aantreffen op een drukke campus op het universiteitsterrein, in een romantisch studentenhuus aan de gracht in de binnenstad of op een zolderkamer onder het vertrouwde toezicht van een hospita. De kamers zijn vaak klein en de studenten zijn altijd op zoek naar een goede balans tussen privacy en delen van spullen en activiteiten. Misschien kunnen we wat leren van een paar inspirerende voorbeelden.

GESTAPELDE KAMERS

Aan het Odeonpad in Almere vind je een klein studentencomplex. Het complex bestaat uit gestapelde kamers, die ieder een eigen opvallende gevelkleur hebben. Je kamer heeft dus een eigen identiteit. Iedere unit bevat een ruimte van 18 m² met een open keukentje, een eigen sanitaire ruimte en een woon-studeergedeelte. De kamers worden ontsloten door een gang en een trappenhuis aan de kopgevel. Buitenruimte is royaal aanwezig en groen van opzet. Je woont ook nog eens op loopafstand van het centrum van Almere-Stad en Hogeschool Windesheim. Echt een prachtig en inspirerend plekje.

DUITS DORPJE

In München vormen een paar identieke Micro Compact Homes een gezellig studentendorpje. Richard Horden (London) had al in 2001 z'n eerste Micro Compact Home ontworpen en realiseerde het dorpje in 2005 samen met Haack Höpfner Architecten uit München. Professor Horden wilde ultieme

> De fleurige studentenwoningen in Almere.

> Het studentendorpje in München.

© Klein Wonen Magazine/Ronald Lammers

© MCH

> Alles wat je nodig hebt op 10 m2 in de leefkubus van MCH

© MCH

leefkwaliteit en de kleinst denkbare ruimte, zoals we die kennen uit vliegtuigen. Hij ontwikkelde deze futuristische leefkubus van minder dan 10 m2. Het ontwerp is gebaseerd op de klassieke schaal en het gebruik van een Japans theehuis, gecombineerd met geavanceerde installatieconcepten en productietechnologieën. Het gebruik van vooruitstrevende, lichte en sterke materialen, staat borg voor het slanke ontwerp. Wil je een rondtoer? Klik op de playbutton >>

ZWEEDSE SMART UNITS

Tengbom, een innovatief Zweeds architectenbureau, ging in 2012 de uitdaging aan om binnen 10 m2 een kwalitatief hoogwaardige studentenwoning te ontwerpen. De Smart Unit is opgebouwd uit lokaal geproduceerde materialen zoals Cross Laminated Timber (CLT) en is voorzien van een multifunctionele open ruimte,

© MCH

> De Smart Unit van Tengbom.

© Tengbom

met daarin een eetkamer, keuken, studeerruimte, lounge en verhoogd slaapvertrek.

Functies zijn slim geïntegreerd in de constructie. Zo fungeren het bureaublad en de eettafel als luiken voor de ramen. En zijn de traptreden naar de slaapruijnte ook te gebruiken als opbergschappen. *Door een efficiënte indeling en het gebruik van hout als bouwmaterial kan de huur ten opzichte van gangbare studentenwoningen worden verlaagd met 50 procent en de ecologische impact is natuurlijk ook aanzienlijk lager*", zegt Tengbom's architect Linda Camara. *We willen laten zien hoe kwaliteit wordt bereikt in een compacte ruimte. En hoe hout wordt gebruikt op een moderne manier en kan bijdragen aan een behaaglijk binnenklimaat.* Wil je zien hoe je het huisje kan gebruiken? Klik op de play button >>

EN ER IS MEER

Koen Brouwer ging voor zijn Tiny House Tour op bezoek bij Fleur. Zij studeert in Leeuwarden en woont in een *tiny house*. Haar rondleiding door het huisje is super inspirerend. Klik op de play button >>

Marcel van Mierlo is bouwkundig ingenieur met een passie voor kleine gebouwen, zeilen en bijen. Blogt regelmatig over bouwsels, die je zo in je achtertuin zou kunnen zetten. op zijn blogpagina *Leven in Tuinen*. Tevens schrijver van de boeken *Slim Ruimtegebruik 1, 2 & 3*, *Finny & Bob Ontdekken Europa* en *Finny & Bob Dwars Door Afrika* met zelf getekende illustraties!

En hier vind je nog een paar gratis tips om zelf jouw kleine ruimte in te richten. >>

> Het *tiny house* van studente Fleur.

© Tiny House Tour/Koen Brouwer

VLOG

OFF-GRID in licht ontvlambaar PORTUGAL

HILDE & OSCAR

Begaan met de aarde en alle wezens. En strijdbaar om de wereld stapje voor stapje beter te maken. Dat wil Oscar van Keulen al als kind. Op zijn twaalfde besluit de fijngevoelige jongen al om vegetariër te worden. Samen met Hilde de Leeuw gaat hij een tijd lang op zoek naar een betere manier om te leven. Daarvoor bezochten zij allerlei duurzame en ecologische projecten in binnen- en buitenland. Hun ervaringen verwerkten zij op een luchtige manier in blogs en vlogs op hun webpagina *Finding A Better Way To Live*. Na een lange periode van ziekte heeft Oscar inmiddels het aardse leven ingeruild voor wat hij zijn thuisplaneet noemt. De wereld is een goed mens minder rijk, maar het is zijn wens om zijn inspirerende verhalen op het *world wide web* te laten voortbestaan. Uiteraard geven wij hieraan graag gehoor en blijven de vlogs van Oscar en Hilde de aandacht geven die zij verdienen.

De vlogs van het vrolijke duo gaan niet altijd alleen maar over klein wonen, maar ook over duurzame en ecologische manieren van leven en bouwvormen. In deze vlog brengen zij een bezoek aan Wendy Howard, die ondanks verwoestende bosbranden haar eigen off-grid plek blijft opbouwen.

Bekijk snel deze vlog van Hilde en Oscar door op de play button in de foto te klikken.

„Aan de trend
dat alles
GROTER
moet, doe
ik niet mee”

INTERVIEW

Bas is dol op minimalistische woningen. Als de kans zich voordoet naar eigen inzicht zelf een huisje te kunnen bouwen in zijn eigen Beilen, hoeft de Drent niet lang na te denken om zijn Groningse appartement met klein balkonnetje in te ruilen voor zijn droomhuis op een eigen kavel.

> Bas voor zijn zelf ontworpen droomhuis op 36 m2 grond.

Design en architectuur hebben Bas Timmer altijd al bezig gehouden. Zijn appartement van 80 m2 op vijf hoog aan de rand van het centrum van Groningen met een klein balkonnetje is nu niet bepaald zijn ding. „Minimalistische kleine woningen spreken me het meeste aan. Het was dan ook een droom om een dergelijk iets zelf neer te zetten. Het project Oosterwold in Almere had ik al vele keren bezocht en ik hoopte dat er ooit een project, waar je wat vrijer bent dan met de traditionele nieuwbouw, in mijn omgeving zou komen.”

Al googelend stuit Bas op een bericht over een project à la Oosterwold op Lieveingerveld in Beilen. Mooier kan het niet, want het is de plaats waar hij geboren en getogen is. „Terugkeren naar mijn roots in het huisje van mijn dromen op een toplocatie maakte de stap natuurlijk redelijk eenvoudig”, glundert de 50-jarige accountmanager. „Ik kocht een van de kleinste kavels van 450 m2 groot, waarvan ik 25% mag bebouwen. Binnen deze 25% vallen de woning, je terras, parkeerplaats en verdere verharding. Ik wilde een beetje ruim parkeren en een schuur, dus als je dan gaat rekenen en tekenen is een woning met een zo klein mogelijke voetprint het beste. Minimalisme was voor mij uiteraard een belangrijk uitgangspunt. Het moest compact zijn, maar ook niet te klein. Ik wilde een strakke keuken en een slaapkamer voor mijn kinderen. Met deze wensen kom je dan automatisch op een woning met verdieping.”

Zo tekent Bas helemaal zelf zijn droomhuisje uit op slechts 36 m2 meter grondoppervlakte met een

© Klein Wonen Magazine/Ronald Lammers

360°
FOTO
KLIK HIER

360°
VIEW

> Bas houdt van een minimalistische inrichting.

woonoppervlakte van dik 70 m². „Dat is leuk om te doen en maakt mijn huisje voor mij extra bijzonder. Wel heb ik het later gefinetuned met een architect.” Voor de vormgeving en gevel met industriële look laat hij zich inspireren door de kubussen van architectenbureau Taylor + Hinds. „De kubus van 6 bij 6 bij 6 meter doen het huis optisch klein lijken op de kavel en in het gehele project, maar mensen die voor het eerst binnenkomen zijn aangenaam verrast door de ruimte en indeling. Dik 70 vierkante meter is voor velen een ruim huis en voor een andere groep een kleine woning. Aan de trend dat alles maar groter en groter moet, doe ik niet mee. Ik denk meer van: wat heb je nodig? Het woonoppervlak van ruim 70 vierkante meter is voor mij helemaal goed. Niet te groot en zeker niet te klein”, aldus Bas, die merkt dat vele mensen het met zijn woonvisie eens zijn. „Alleen de stap naar ontspullen en kleiner wonen is blijkbaar toch een dingetje. Ik ben blij dat ik deze stap wel heb genomen en het huis is optisch en qua indeling helemaal naar mijn zin!”

De minimalistische inrichting is een belangrijke factor bij het ruimtegevoel in het huisje van Bas. „Het is niet zo dat het dan gelijk sober is of zo. De spullen in mijn huis zijn kwalitatief goed en origineel. Als ik een goede kaasschaaf heb dan hoef ik er niet nog eentje. Aan de verzamelwoede doe ik dus niet mee. Dit maakt het misschien gelijk wat minimalistisch voor veel mensen. Ook aan zogenaamde interieurtrends doe ik niet mee. Ik ga liever voor tijdloos en kwaliteit en mijn eigen stijl. Als mensen langkomen vraag

> Op de bovenverdieping zijn 2 kleine slaapkamers.

ik ze ook altijd om vooral niets mee te nemen. En dat is niet onaardig bedoeld. Ik heb op Netflix *The Minimalists* gezien. Zij zijn extreem, maar kunnen je wel aan het denken zetten."

Net als in het Almeerse Oosterwold gaat het bouwen van je droomhuisje op Lieveingerveld wel gepaard met een hoop andere rompslomp. „Als bewoner ben je verplicht lid van de Beheersvereniging Lieveingerveld. Binnen deze vereniging worden alle besluiten over bijvoorbeeld wegen, straatverlichting, groenvoorziening en dergelijke in overleg met elkaar genomen. Een deel van je kavel sta je dan ook af aan de gemeenschappelijke weg en per vierkante meter kavel wordt een financiële bijdrage geleverd om al deze zaken te kunnen bekostigen. Dit heeft tot gevolg dat bewoners van Lieveingerveld ook eigenaar zijn van al deze voorzieningen en daar dus ook verantwoordelijk voor zijn", vertelt Bas. Duurzaamheid staat voorop in het bijzondere wijkje. „Zo dien je hemelwater zelf op te vangen en te bufferen. Hiervoor is een watertool ontwikkeld, waarmee je kunt uitrekenen hoeveel water je moet kunnen opslaan. Een hemelwaterafvoer aansluiten op het riool is niet toegestaan." Zijn eigen huisje voldoet eveneens aan tal van duurzaamheidswensen. „In het ontwerp en de bouwmethode is duurzaamheid constant meegenomen. Ik heb mij op dat vlak goed laten voorlichten en helpen. Mijn huisje is gasvrij, wordt verwarmd middels infraroodverwarming, warm water krijg ik van een hybride doorstroomboiler en het dak ligt vol zonnepanelen. Koud ga ik het dus niet krijgen en de elektriciteit is gratis!"

© Klein Wonen Magazine/Ronald Lammers

WONEN IS MEER DAN EEN DAK BOVEN JE HOOFD

Het zijn niet alleen jongeren die kiezen voor klein wonen en wonen in het groen. Ook senioren en mensen met een zorg-indicatie kiezen er steeds vaker voor. Soms ook om samen met anderen in een zorgzaam netwerk te wonen.

Het kan niemand ontgaan zijn: er komen steeds meer digitale mogelijkheden om je eigen gezondheid en je zorgzame netwerk te monitoren en zorg zelf te regelen. Huisartsen en ziekenhuizen moedigen cliënten aan om gebruik te maken van patiëntenportalen. En huisartsen en specialisten gebruiken het videoconsult (beeldbellen) als digitaal alternatief voor de fysieke afspraak. Dit draagt er aan bij afstanden op het platteland te verkleinen.

Er is nog altijd een grote groep mensen die moeite heeft deze ontwikkelingen bij te benen. Bijvoorbeeld omdat ze niet goed weten waar het over gaat, het moeilijk vinden, bang zijn om fouten te maken of omdat ze gewoon niet weten wat ze er aan hebben. En sommigen, denk bijvoorbeeld aan senioren op het platteland, hebben weinig ervaring met het gebruik van internet op de computer en apps op tablet en smartphone.

Er zijn duizenden apps die beweren je gezondheid te bevorderen. In de Apple App Store of in de Google Play Store vind je stappentellers, dieet-apps en geestelijke gezondheids-apps. Maar hoe kies je een

goede gezondheidsapp? Om je hierbij te helpen hebben de Nederlandse GGD'en een selectie gemaakt van betrouwbare gezondheidsapps. Zij zien gezondheid als het vermogen om je telkens weer aan te passen aan de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven of je nu jong of oud bent. Dankzij dit vermogen houdt je de regie over je eigen leven. Op de website [GGD AppStore](#)

vind je een selectie. Er zijn onder meer stoppen met roken apps, mindfulness apps, depressie en burnout apps, EHBO apps, gezondheidscheck apps, cardio apps die je hartslag meten, medicijnwekkers en nog veel meer!

Wil je meer leren over digitale zorg? Op de website van [LaCoTA](#) vind je de button *oefenen* met daaronder een verwijzing

naar thuistechnologie en DigiVitaler. Hier vind je ook video's en boekjes over vele vormen van digitale zorg. Bijvoorbeeld over beeldbellen met je huisarts of over het patiëntenportaal van het ziekenhuis.

Ook bibliotheken nemen in steeds meer gemeenten het voortouw om mensen uitleg te geven over deze ontwikkelingen in de zorg. Vaak organiseren zij al computerlessen. Nu gaan zij met het programma *DigiVitaler – digitale zorg dichterbij* mensen op weg helpen met het gebruiken van digitale zorg. Ongeveer een derde van het aantal bibliotheken in Nederland is in 2021 gestart met het programma. De inhoud van het lesprogramma van DigiVitaler sluit aan bij lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen in de zorg. Mooi initiatief!

Wim G. Kromwijk belicht iedere editie een aspect van Anders, Actief en Comfortabel Wonen in een kleine woning. Wim is directeur van LaCoTA, een inkoopcoöperatie op het gebied van anders, actief en duurzaam wonen. Kernbegrippen daarbij zijn buurgemeenschappen, participatie, veiligheid, personenalarmering, domotica, (digitale) mantelzorg, WMO en het opzetten van een open standaard voor een landelijk werkend mantelzorgprogramma. Dit alles om met moderne slimme thuistechnologie langer comfortabel thuis te kunnen blijven wonen. LaCoTA geeft op haar [website](#) en in haar [nieuwsbrief](#) veel informatie over [mantelzorgwoningen](#), [gemeenschappelijk wonen](#) en [comfortabel wonen](#). Wie een vraag heeft aan Wim kan hem [mailen](#).

Niels en Shamira reizen en werken off-grid in heel Europa

Eigen HUISJE en KANTOOR op wielen

© WanderRebel

Als locatie-onafhankelijke ondernemers verblijven ze veel in het buitenland en een camper blijkt dan ook wel heel goed bij hun manier van leven te passen. Maar is het wel mogelijk om een duurzaam huisje én kantoor op wielen te bouwen? Jazeker! *Vanlifers* Niels en Shamira wonen, werken en reizen nu parttime met hun poes Saartje off-grid in hun duurzame zelfbouwcamper.

In 2017 maken Niels en Shamira voor het eerst kennis met het *vanlife*. Met een gehuurd camperbusje reizen ze door Nieuw-Zeeland en met een 4x4 met daktent toeren ze dwars door de *outback* van Australië. Onderweg wordt er gewoon gewerkt. Shamira is documentaire-fotograaf en is initiatiefnemer van Wander Rebel, waarmee ze anderen wil inspireren over een vrij, onafhankelijk en duurzaam leven. Niels werkt ook aan Wander Rebel en is daarnaast freelance netwerk engineer.

Het reizen en werken vanuit een voertuig bevalt zo goed dat ze eenmaal thuis hun eigen bus willen gaan ombouwen naar camper. Er is dan nog niet zoveel informatie te vinden online en daardoor is het veel uitzoekwerk. Maar in 2018 is de ombouw klaar en reist en werkt het stel met hun eerste zelfbouwcamper onder meer in Bosnië-Herzegovina, Kroatië, Montenegro, Noorwegen en Slovenië. Toch is het nog niet de ideale werkcamper en ook de elektra set-up kan wel een upgrade gebruiken.

Tijdens de coronapandemie in 2020 beginnen ze daarom aan het bouwen van hun tweede camper. Het doel: geschikt om off-grid te kamperen, met een praktische indeling zodat ze beter kunnen werken onderweg én duurzamer. Zo willen Niels en Shamira hun camper volledig gasvrij maken en koken op inductie. Onmogelijk horen ze van veel andere *vanlifers*, maar Niels en Shamira denken dat het wel kan en gaan de uitdaging aan!

Hun eerdere ervaring met het bouwen van een camper, Niels zijn achtergrond in elektrotechniek en 2 complete elektra-*refits* van een zeilboot komen hierbij goed van pas. Als sparringpartner en voor aanvullend advies benaderen ze ons en samen stellen we een elektraplan op, waarnaar Niels en Shamira zelf hun elektrasysteem inbouwen.

Uiteindelijk bouwen zij een off-grid camperbusje met een slaaphedak, bedbankcombinatie, dieselmachiel, vloerverwarming, composttoiletje, keuken met koelkast, een boiler die ook water opwarmt via het koelsysteem van de motor en een 12V elektra set-up met een 200Ah lithiumaccu, 12/2000 Multiplus, Digital Multi Control, DC/DC Charger, 320 Watt flexibele zonnepanelen en een 100/20 MPPT-regelaar.

Het is hun ideale huisje en kantoor op wielen! Inmiddels kunnen Niels en Shamira zeggen dat hun elektra set-up naar wens werkt en koken op inductie in een camper wel degelijk mogelijk is. Ze zouden niet anders meer willen! Ze kamperen het hele jaar door en hebben nog niet één keer naar een camping gehoeven omdat de accu leeg is. Zelfs in de winter wekken de zonnepanelen en de DC/DC Charger genoeg stroom op om de lithiumaccu weer bij te laden. En moeten of willen ze toch een keer naar een camping, dan is laden ook geen probleem. Met de Digital Multi Control kunnen ze het maximaal aantal ampère die de camping levert zelf instellen, zodat de Multiplus stroom gaat aanvullen als dat nodig is. Bijvoorbeeld tijdens het koken. Handig voor tijdens hun winterkampeertrips in Scandinavië!

Niels en Shamira hebben de nodige leermomenten gehad als het aankomt op het bouwen van een eigen camper. Daarom hebben ze die kennis, ervaring en leermomenten gebundeld in hun *e-books* over camper bouwen. Wil je meer weten? Volg Niels en Shamira op hun Instagram-pagina [@Wander_Rebel](#) of bekijk hun website en *e-books* op [WanderRebel.com](#).

Frank Gorissen is sales engineer bij Victron-specialist [Stroomwinkel.nl](#) en adviseert dagelijks mensen over gelijkstroomenergiesystemen in kleine ruimten, waaronder *tiny houses*, woonboten, jachten en woonbusjes.

ENERGIESYSTEEM TINY HOUSE

Klik hier

stroomwinkel.nl

Victron Verkoop & Service Center

BOUW JE EIGEN CAMPER

EEN BOEK VOOR DE ECHTE AVONTURIER

**BOEK OVER
CAMPER OMBOUW**

19 hoofdstukken
vanaf aanschaf tot keuring

**NU TE BESTELLEN
OP**

www.jantinascheltema.nl

**BOORDEVOL
TIPS & TRICKS**

Elektriciteit, isolatie,
verwarming etc.

NIEUW BOEK

SLIM RUIMTE- GEBRUIK 3

Ruimte-innovatie op
de vierkante mm

20 PIEPKLEINE BOUWSELS

MET UITGEBREIDE
BESCHRIJVINGEN, FOTO'S
EN ILLUSTRATIES

142 pagina's

- Wereldwijd unieke projecten
- Van hergebruikte graansilo tot iglo
- Van drijvend ei tot 3-d geprint huisje
- Van office pod tot uitklapvilla
- Mooie verhalen over bouwwijze en gebruik
- Prachtig beeldmateriaal
- Rijk geïllustreerd

U kunt het boek bestellen als epub en pdf bestand of als hard cover versie door een mail te sturen naar levenintuinen@gmail.com

ALLE ADVERTENTIES ZIJN INTERACTIEF. KLIK OP DE ADVERTENTIE VOOR MEER INFO.

PADDENSTOELENMAN.NL

Meld je aan voor de
online workshop
Paddenstoelen Groeien

- paddenstoelen herkennen
- eetbare paddenstoelen groeien in eigen huis en tuin

klik hier!

PRESENT PRESENT
GEEF aandacht(ig)

Spullen zijn er genoeg. Waarom steeds iets nieuws kopen? Geef een **Present Present!**
Bijvoorbeeld iets van jezelf, van de kringloop, zelfgemaakt, een belevenis of gewoon je aanwezigheid. Met een Present Present geef je ook een **cadeau aan de wereld.**

Present Present wordt het nieuwe geven.
Doe jij mee?

Deel jouw Present Presents op www.presentpresent.nl of socials met **#geefpresentpresent.**

Wil je meer doen?
PAY IT FORWARD
Meer info, inspiratie en hulpmiddelen vind je op:
WWW.PRESENTPRESENT.NL

BOEKEN

Books
Libros

LOONLAKE
E.L. DOCTOROW
Bitter
Moore
Campbell
WHAT YOU
OVE ME
Razelle
WARD
KATIE
MEINIE

SCARECROW THEATRE
Dessen
along from ride
MICHAEL
CHILDREN
Penny
Minder
The New York
MICHAEL
DISEASES

ELEPHANT
KEEP
KARIN
SLAUGHTER

KARIN
SLAUGHTER

PIMP je CARAVAN naar HIP paleisje

Onthaasten, genieten van de natuur en jezelf omgeven met de luxe van eenvoud. Dat kan natuurlijk ook in je eigen (sta)caravan. De omgeving is meestal prachtig en heerlijk rustig, maar het interieur van je betaalbare tweedehands huisje op wielen is vaak stuitend ouderwets en muf. Toch maar naar een alternatief of een moderne versie kijken? Niet doen!

Binnenhuisarchitect Sarah Menz laat in haar boek *Caravan make-over* aan de hand van 9 *make-over*projecten zien hoe je je oude caravan kunt pimpen en een moderne en persoonlijke sfeer kunt geven. Ze verklapt enkele knutseltrucs en geeft stap voor stap duidelijke instructies voor alle belangrijke renovatiewerkzaamheden binnen en buiten en komt met frisse kleurconcepten, inrichtingsideeën en creatieve DIY-tips.

Een boek boordevol inspiratie! Niet alleen voor de kampeerder, maar ook voor klein woners.

Caravan make-over

Restyle je caravan tot een sfeervol reispaleis

Schrijver **Sarah Menz** Uitgeverij **Terra** EAN: **978-90-8989-882-1** Prijs: **€ 20,00**

Heerlijke BUITENVERHALEN op z'n NOORS

Friluftsliv is het Noorse woord voor buitenleven, maar het is veel meer dan een woord. *Friluftsliv* is een manier van leven met meer verbondenheid met de natuur. Dus geen wandelingetje van een half uurtje, maar je echt thuis voelen in de buitenlucht. Dus buiten slapen, sporten, eten oftewel gewoon *zijn*.

Nu is dat in het prachtige Noorwegen natuurlijk een stuk eenvoudiger te realiseren dan in ons kleine kikkerlandje. Filosoof Eric Brinckmann en zijn zoon Benjamin ervoeren het Noorse *friluftsliv* zelf en gingen op onderzoek uit of deze manier van leven ook in Nederland mogelijk is. Dit beschrijven zij aan de hand van hun eigen ervaringen heerlijk in hun boek *Friluftsliv, Noors buitenleven in de Lage Landen*.

Vader en zoon hebben er een mix van informatieve wetenswaardigheden en heerlijke buitenverhalen van gemaakt. De infoblokken hadden iets korter gekund om de hoofdstukken overzichtelijker te houden, maar net als in de natuur vind je al snel weer het juiste pad en krijg je bladzijde voor bladzijde meer zin in buiten.

Friluftsliv, Noors buitenleven in de Lage Landen

Gids voor de natuur als tweede huis

Schrijvers **Eric & Benjamin Brinckmann** Uitgeverij **Noordboek** EAN: **978-90-5615-665-7** Prijs: **€ 22,90**

Toegankelijke STAPPEN voor IMKERS in spé

Altijd al bijen willen houden, maar geen idee hoe je dit aan moet pakken? Dan is *Bijen houden, stap voor stap* echt iets voor jou, maar ook de reeds begonnen Imker heeft veel baat bij dit mooie geïllustreerde boekje. De vele foto's maken het een zeer fraai en overzichtelijk naslagwerk, waarin je alle informatie kunt vinden over het houden van bijen.

Kaspar Bienefeld neemt je stapsgewijs mee in het eerste jaar van het Imker zijn. Veel zaken komen aan bod, zoals hoe ga je met de bijen om, hoe help je ze door de winter, waaruit bestaat je bijenvolk, de diverse taken van de imker, ziekten herkennen en nog veel meer onderwerpen komen ruimschoots aan bod. Wie de toegankelijk beschreven stappen van Kaspar volgt is in een jaar een ervaren bijenhouder.

Bijen houden stap voor stap

Voor beginnende imkers

Schrijver **Kaspar Bienefeld** Uitgeverij **Kosmos Uitgevers** EAN **978-90-2158-307-5** Prijs: **€ 20,00**

DIERENWEETJES voor een andere MINDSET

In ons drukke leventje vergeten we nogal eens onszelf. Het is echter van belang om goed voor jezelf te zorgen en daarbij kunnen we volgens schrijver Rani Shah veel leren van dieren en planten. In *Wijsheid van de stoere octopus* geeft zij levenslessen over zelfliefde aan de hand van voorbeelden uit de natuur. Dit doet zij zonder erg diep en zwaar op de materie in te gaan, waardoor het een lekker luchtig en grappig boekje is geworden dat je toch aan het denken zet.

De vrolijke en kleurrijke illustraties geven het werkje een beetje het karakter van een kinderboek, maar het is zeker ook voor volwassenen een leuke manier om op speelse en humoristische wijze ook in *mindset* meer met de natuur verbonden te raken. Al was het alleen al om de vele bijzondere dierenweetjes.

Wijsheid van de stoere octopus

Lessen over zelfliefde uit de natuur

Schrijver **Rani Shah** Uitgeverij **Kosmos Uitgevers** EAN: **978-90-2158-613-7** Prijs: **€ 17,50**

Het belang van de ROEP van de NATUUR

Lessen uit de natuur zijn voor Mary Clare en Gary Ferguson van groot belang voor de mensheid om de verbinding met diezelfde natuur te herstellen. De natuur zit in iedereen en om de klimaatcrisis af te wenden moeten we volgens de schrijvers ons eigen fysieke en mentale welzijn daar weer op afstemmen. Met wetenschappelijk onderbouwde verhalen en bijzondere inzichten toont het schrijversduo *De grote samenhang* van mens en natuur aan in hun nieuwe boek, dat de opvolger is van Ferguson's *De acht grote lessen van de natuur*.

Absoluut weer een inspirerend boek om meer de natuur in te gaan en je leven opnieuw te verbinden met de groene buitenomgeving.

De grote samenhang

Hoe we de band met de natuur kunnen herstellen

Schrijvers **Mary Clare & Gary Ferguson** Uitgeverij **Ten Have** EAN: **978-90-2590-953-6** Prijs: **€ 21,99**

VEGAN ieder SEIZOEN een FEEST

Voor Maartje Borst is met volle teugen genieten van elke dag zonder schade toe te brengen aan anderen een levensdoel. Plantaardig koken met de seizoenen mee is voor haar dan ook een waar feest. Dat laat zij overduidelijk blijken met haar enthousiaste vegan recepten in haar nieuwe boek *Elke dag feest*. Het boek is zelf ook om op te vreten, want het doorbladeren alleen al is een feestje op zich. Fantastisch om te lezen wat er allemaal mogelijk is in ons eigen landje met seizoensgroenten. Maartje weet vertrouwde recepten te voorzien van een heerlijke twist.

Elke dag feest

Koken volgens de seizoenen - 100% vegan

Schrijver **Maartje Borst**

Uitgeverij **Kosmos Uitgevers**

EAN: **978-90-2158-896-4** Prijs: € 29,99

Duurzaam OPVOEDEN en ETEN met KIDS

Je kunt niet vroeg genoeg beginnen met het eten van vegan-gerechten, maar dat valt natuurlijk niet altijd mee met kids, die een snoepje toch meestal verkiezen boven een groentesnack. De Belgische eco-blogger Elisabeth van Lierop kiest dan ook niet voor een streng en 100% gezond veganeregime thuis. In haar kookboek *Planteneters* brengt zij ook recepten als citroentaart met meringue, chili-con-ketchup en fudgy brownies. Een feest voor kinderen, hun vriendjes en (groot)ouders.

Naast plantaardige lekkernijen besteedt Elisabeth ook veel aandacht aan tips om je kids duurzaam op te voeden. Haar doel is de lezer een duurzamer leven te laten zien als een spel, waarbij je alleen maar kunt winnen, want zo wordt het echt leuk om bijvoorbeeld geen vlees meer te eten. Met dit boek doet zij in elk geval een hele goede poging!

Planteneters

Vegan recepten en duurzaam opvoeden

Schrijver **Elisabeth van Lierop** Uitgeverij **Lannoo** EAN: **978-94-0148-189-2** Prijs: € 24,99

BBQ zonder VLEES ook om van te SMULLEN

Lekker barbecuen is voor velen synoniem aan stapels vlees wegwerken. Dat is nu niet bepaald een avondje waar milieubewuste mensen hun ei kwijt kunnen. Toch? Ilka Grunenberg bewijst met haar meer dan 90 veganrecepten voor op de grill, dat ook zij watertandend uit kunnen kijken naar een grillfeestje.

Wat te denken van onweerstaanbare plantaardige burgers, spiesen en knapperige seitan? Met veel aandacht voor bijgerechten, brood van de bbq, dips, marinades en drankjes geeft Ilka haar lezers alle tools voor een geslaagd barbecuefeest voor iedereen. Vegetarisch grillen is super veelzijdig en met de recepten in *Veggie BBQ* overtuig je zelfs vleeseters.

Veggie BBQ

90 vegetarische barbecue recepten

Schrijver **Ilka Grunenberg** Uitgeverij **Veltman Uitgevers**

ISBN: **978-90-4832-002-8** Prijs: € 15,99

ALLES wat je moet WETEN over VANLIFE

Vantastic

Van living, sustainable travel, food ideas, conversions

Schrijver **Kate Uman** Uitgeverij **Hardie Grant** EAN: **978-17-4117-783-1** Prijs: **€ 18,81**

De Australische reiziger Kate Uman heeft al heel wat ervaring met *vanlife* en die deelt zij met de herziene uitgave van haar boek *Vantastic* graag met iedereen die het vrije busleven overweegt. Aan de hand van korte overzichtelijke tekstjes en fraaie foto's behandelt zij werkelijk ieder facet van het vrije leven in een huisje op 4 wielen.

Of het nu om de aanschaf, het ombouwen, de benodigde voorzieningen, soorten vans of het *vanlife* zelf, Kate laat niets onbesproken. Ze besteedt zelfs uitgebreid aandacht aan heerlijke *vanlife* recepten en creatieve tips voor het aankleden van je woonbus en buitenomgeving. Ook een busleven met kinderen en huisdieren komen aan bod.

Vantastic is een zeer uitgebreide en complete Engelstalige gids voor *vanlifers* in spé. Na het lezen van dit boek zullen zij zeker niet afhaken, want de alleen sfeervolle foto's doen je al verlangen naar je eigen woonbus.

Al bladerend WEGDROMEN naar RUST

Je kunt een recreatiehuisje in het bos boeken om even te ontsnappen aan alle drukte van het dagelijks leven, maar je kunt ook in een relaxt hoekje thuis bladeren door het rijk geïllustreerde *Cabin Fever*.

Dit mooie en lijvige boek met koffietafel-allures laat je vanaf de eertse pagina heerlijk wegdromen aan de hand van betoverende *tiny houses*, hutten en *hideaways*. Gelegen in bloeiende bossen, aan watervallen of op de top van een berg zijn het stuk voor stuk in het paradijs gelegen optrekjes waar je het liefst voor altijd blijft wonen. En niet alleen maar in Verwegistan, want er komen ook enkele droomhuisjes in Nederland in voor.

De geweldige huisje op bijzonder plaatsen ver van de stad worden prachtig en uitgebreid in beeld gebracht, zoals we van de boeken van Gestalten gewend zijn. Ook ditmaal mogen wij van deze Duitse uitgever jullie weer trakteren op een smakelijk voorproefje. Kijk snel op de volgende pagina's en droom lekker!

Cabin fever

Enchanting cabins, shacks and hideaways

Schrijver **Stephanie Wade** Uitgeverij **Gestalten** EAN: **978-39-6704-030-2** Prijs: **€ 41,99**

> Tiny A-house op stelten in het Noorse Finnskogen.

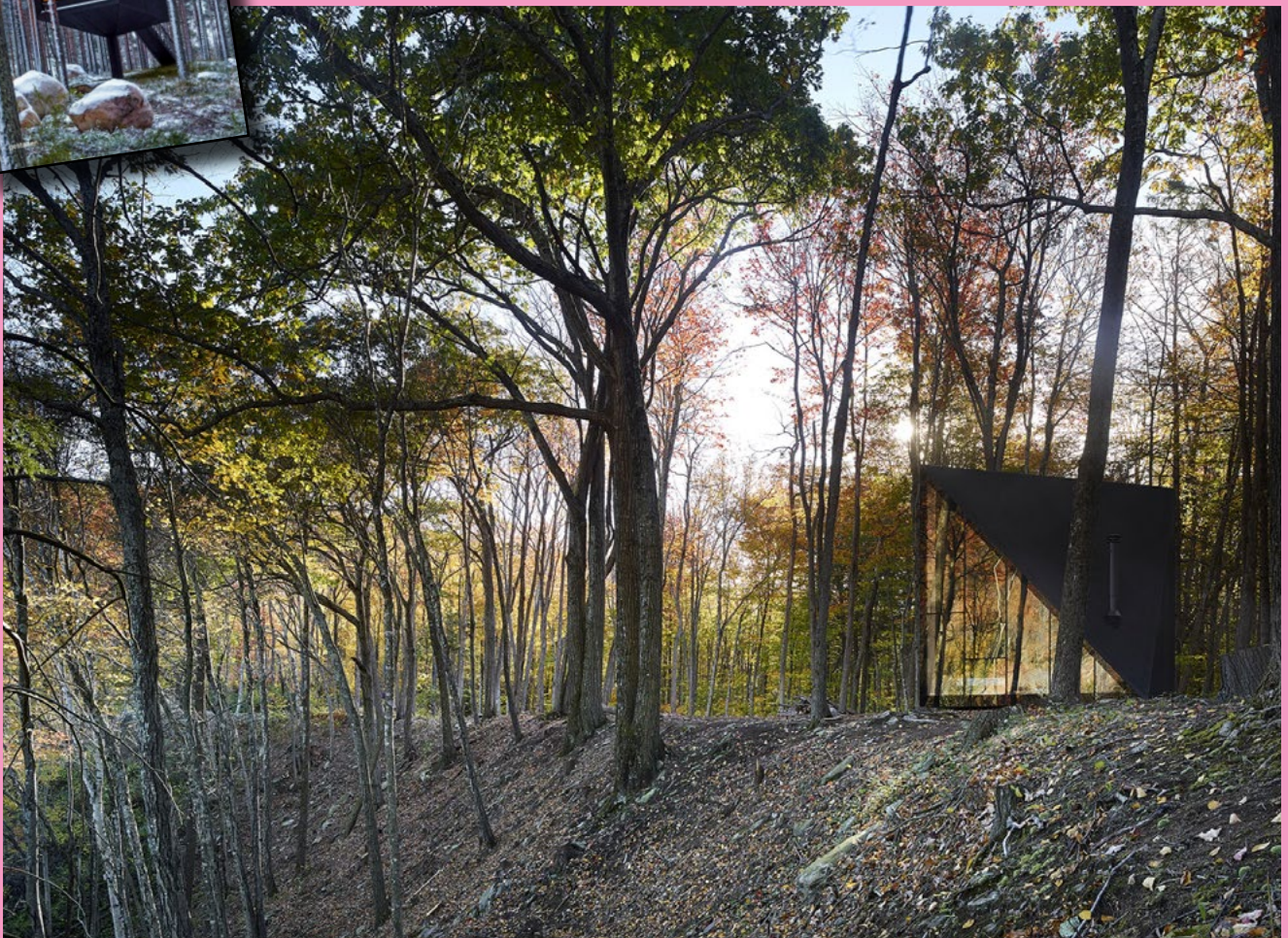

© Anne Bratveit, Cabin Fever, gestalten 2021

© Tor Even Mathisen, Cabin Fever, gestalten 2021

> Een houten iglo in de buurt van Hammerfest (Noorwegen).

© Matthew Carbone, Cabin Fever, gestalten 2021

> Tiny house in verbinding met de natuur in de staat New York (VS).

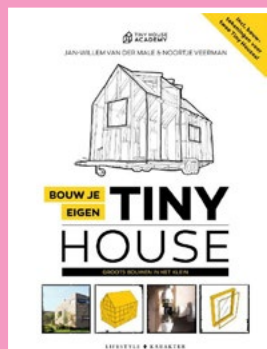
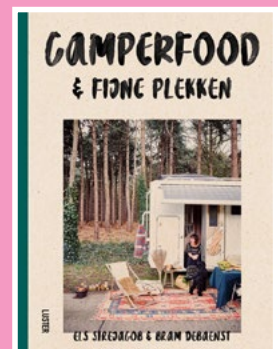
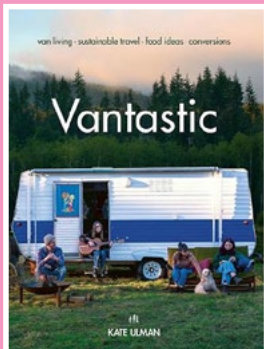

© Cristóbal Palma, Cabin Fever, gestalten 2021

> Cabaña aan zee in Chili.

MEER LEZEN OVER KLEIN WONEN?

Klik op een boek om naar onze webshop te gaan

WEBSHOP

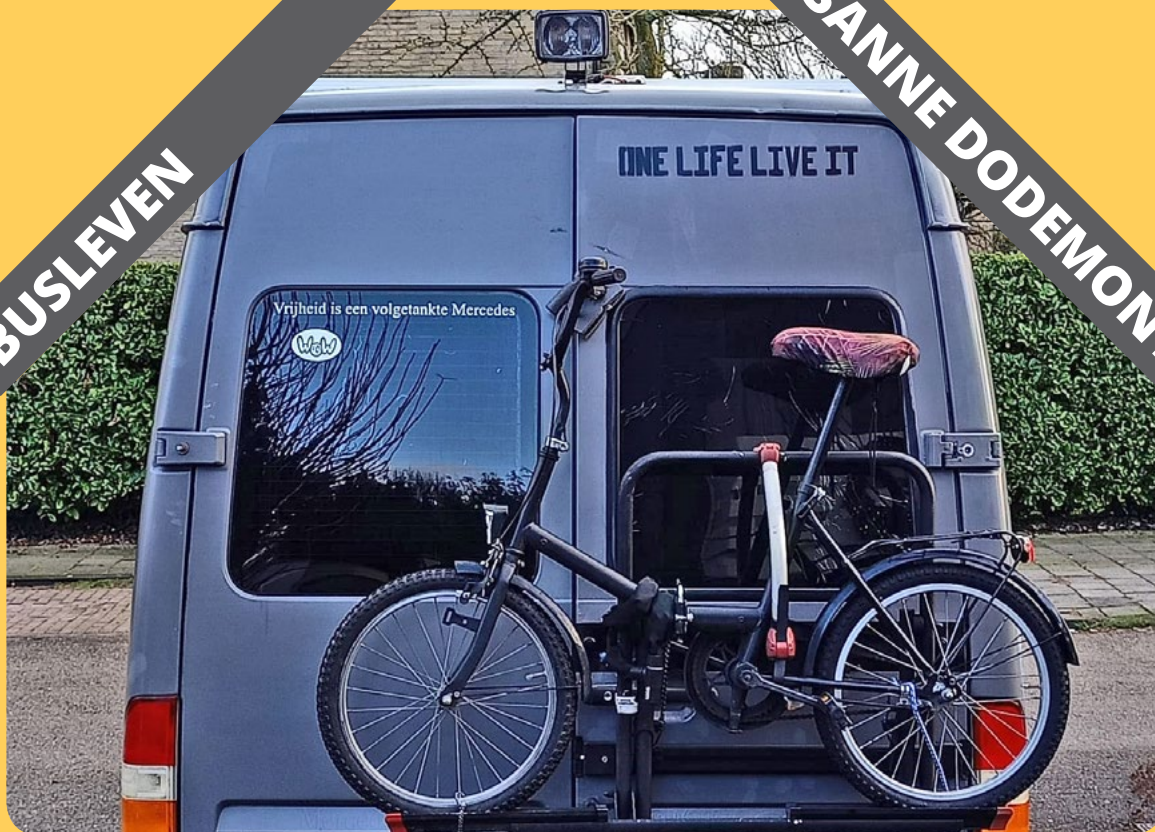
MAGAZINES - TINY THINGS - BOEKEN

Neem eens een kijkje. [KLIK HIER](#)

Een jaar busleven

BUSLEVEN

SANNE DODEMONT

© Sanne Dodemont

Een jaar. Een heel jaar alweer wonen wij in ons huis op wielen! En man wat een jaar is het geweest. Om je een kijkje te geven in de afgelopen 12 maanden, zal ik je hierbij over een aantal van onze typische busleven-ervaringen vertellen.

Een van de eerste dingen die wij ons beseften: plassen op een wc is echt zo veel gemakkelijker dan in een bus! Omdat wij geen onnodige chemicaliën willen gebruiken en het water verbruik willen verminderen, hebben wij de beruchte *plafles* in plaats van een Porta Potti. Het voorwerp dat menig *vanlifer* wel zal kennen en wat het best verborgen geheim in de bus is. Echt smakelijk om te zien is het natuurlijk niet en als vrouwelijke gebruiker ook niet zo 1-2-3 gedaan. Ik zal je de details besparen.

Ondanks de lage vaste lasten hebben we toch echt op de centen moeten letten. Want ja, als je je baan ook nog eens opzegt om vanuit de bus te gaan werken en er maar geen werk komt, dan schiet je er alsnog niets mee op. Nu zijn wij nogal koppig en niet van plan om weer op locatie te gaan werken, dus waren onze opties nogal gelimiteerd. Uiteindelijk is juist die koppigheid wel de reden geweest dat wij nog meer zijn gaan ontspullen. Wat we hebben opgeslagen, hebben we niet nodig, dus dan kunnen we het net zo goed verkopen en een extra zakcentje verdienen. Zo hebben we toch nog een paar maanden door gekund, voordat ik uiteindelijk toch weer deels op locatie ben gaan werken. Lees 1 dag in de week op een vaste dag in Haarlem bij Nova Art Tattoo Studio. Gelukkig is dit wel een onwijs leuke werkplek, dus stiekem vind ik het niet zo erg. De rest van het werk kan ik nog gewoon vanuit de bus doen.

Verder bevat het busleven met een hond veel zand en haar. Zo veel haar! Man, ik denk

© Sanne Dodemont

dat wij wel 10 keer per dag moeten vegen als we de bus schoon willen houden. Niet dat we dat doen, hoor. Daarnaast vind je de haren, net als confetti en glitters, overal terug. Dit geldt trouwens ook voor alle botjes die meneer overal verstopt.

Hoewel de zomer niet ons favoriete seizoen is, is dat wel het geval voor onze accu. Die lust wel pap van de zonnestralen. In de winter heeft hij het er een stuk moeilijker mee en staan we regelmatig 's avonds op de hoek van de camperplaats met de motor aan, zodat we de kachel ook 's nachts nog aan kunnen laten.

Er zijn meerdere *hokjes* voor ons *vanlifers*. Waar wij een jaar geleden dachten dat mensen die in hun bus leven enkel werden gezien als zwervers, vallen we nu ook onder de categorieën hippies, preppers, en levensgenieters. De reacties van mensen lopen enorm uiteen. Van *oh wat tof* tot *ach wat erg, wat is er gebeurd?* En een koel *ja, dat kan ook*. Ondanks deze voor ons opgestelde hokjes, voelen wij ons er in geen eentje geplaagd. Zou het een meerkeuzevraag zijn, dan zouden wij antwoorden met: *all of the above*. Want wij leven gewoon ons leven zoals wij dat willen. In een bus.

Het vinden van een plekje kan soms nogal lastig zijn. Zeker in de zomer. Hierover heb ik in de vorige editie al verteld, dus ik zal er niet te diep op in gaan. Ik zal je wel vertellen, dat nu de koude maanden zijn aangebroken, wij een stuk minder hoeven te rijden om ons slaapplekje te vinden. Hierover zul je ons niet horen klagen! En zoals het er nu naar uit ziet, wordt dat binnenkort nog een stuk minder, want..... dan hebben wij ons eigen stukje bos! Maar daar vertel ik jullie de volgende keer wel meer over.

Sanne Dodemont woont met haar vriend Daniël en trouwe viervoeter Benny in een zelf omgebouwde woonbus. De voormalig verpleegster mist haar oude leventje met de voortdurende druk om de dure huur van hun appartement te betalen totaal niet en geniet met volle teugen van haar nieuwe vrijheid. Voor Klein Wonen Magazine schrijft zij ieder kwartaal over het leven in hun woonbus, Dat doet zij overigens ook op haar [instagramblogsite happycampernl](https://www.instagram.com/happycampernl) >

„Iets **OPBOUWEN**
kan later nog of juist
HELEMAAL NIET”

INTERVIEW

Er het beste van maken in deze lastige coronatijd. Dat is wat Kyle en Rayko zich al snel beseffen als ze elkaar net hebben leren kennen. De restricties zetten een streep door een reisavontuur in Australië, dus broeden zij op een alternatief. Het wordt een busje, die zij met toch betere linkerhanden dan zij dachten eigenhandig ombouwen tot hun Scandinavische strandhuisje op wielen. Al geruime tijd toeren zij hier nu volop genietend mee door Zuid-Europa. „We zijn op de mooiste plekken, maar toch thuis.”

> Rayko en Kyle hebben het erg naar hun zin in hun huisje op wielen.

Kyle Brands en Rayko Piepers leren elkaar net voor de coronaperiode kennen. Kyle is als eventmanager veel op reis en komt door de wild om zich heen slaande pandemie plots thuis te zitten. Klein probleempje, hij heeft geen thuis. Hij trekt bij zijn kersverse vriend in, die in Utrecht een studiootje van 28 m2 bewoond. Een gewaagde test voor een prille liefde. „De vonk sloeg ondanks de kleine ruimte helemaal over en toen het echt serieus werd tussen ons besloten we al snel dat we samen wilden gaan reizen”, vertelt de 30-jarige Kyle, die zo enthousiast is over zijn reisavontuur in Australië dat hij dit graag nog eens samen met zijn 1 jaar jongere grote liefde wil beleven. „Ik was net afgestudeerd en was sowieso al van plan daarna op reis te gaan. Echter sloten al snel alle grenzen en moesten we een alternatief bedenken”, vervolgt Rayko. „Toen het woord *campervan* de eerste keer was gevallen, zagen we plots overal om ons heen campers en busjes. Toen ging het snel. Een paar weken later kochten wij ons kant en klare Volkswagenbusje. Klaar voor vertrek!”

Het tweetal zet koets naar Portugal en de Canarische eilanden. Aan het nog kleiner wonen hoeven zij eigenlijk nauwelijks te wennen. „We dachten als we

28 vierkante meter aankunnen, kunnen we die 6 vierkante meter ook wel aan”, lachen beiden. „Nee, alle gekheid op een stokje, doordat we in de winter vertrokken naar warme plekken was het eigenlijk best gemakkelijk te doen. We waren bijna altijd buiten. Alleen op regenachtige dagen zaten we binnen, maar dan hadden we wel echt een lekker loungeplekje in onze bus. Of we zaten in de *shopping mall* om onze accu op te laden. Ons busje was namelijk heel basic. We hadden geen zonnepanelen en maar een klein accutje. We waren dan ook vrij afhankelijk van anderen.”

„Ondanks dat we allebei 2 linkerhanden dachten te hebben, zei iedereen just do it!”

Tijdens hun eerste trip ontmoeten de nieuwbakken *vanlifers* veel busjesmensen van hun eigen generatie. Allemaal avonturiers, die parttime of fulltime op reis zijn in de meest uiteenlopende huisjes op wielen en dit vaak combineren met werk. Er gaat een wereld voor hen open. „Daardoor gingen wij nadenken en wisten we vrij snel: dit willen wij ook fulltime gaan doen. We wisten ook dat we dat niet in zo’n klein busje wilden en besloten voor de zelfbouw te gaan, zoals zo veel lieve mensen die we onderweg ontmoet hebben gedaan. Ondanks dat we allebei 2 linkerhanden dachten te hebben, zei iedereen *just do it!*” En zo trekt het stel terug naar Nederland om hun nieuwe plannen gestalte te geven. Niet iedereen in

> De 2 gaan enthousiast van start met de bouw van hun woonbus.

© Vanlife Boys

© Vanlife Boys

> De bus is gepimpt en klaar!

© Vanlife Boys

hun directe omgeving is even enthousiast hierover. „We kregen heel veel verschillende reacties. Sommigen waren een beetje sceptisch; hoe gaan jullie dat doen met geld verdienen, is het wel slim, moet je niet iets op gaan bouwen? Maar de meesten waren aanmoedigend; te gek, jaloers, super vet, jullie maken er het beste van. Mijn ouders moesten zeker even 2 keer slikken; en je baan dan? Zij zijn niet zo vrij opgevoed en deden wat toentertijd het beste leek; trouwen, een huis kopen, kinderen krijgen”, vertelt Kyle. „Echter zijn wij ervan overtuigd dat onze generatie vrijer is en dat iets opbouwen ook later nog kan of juist helemaal niet. Nu we eenmaal onderweg zijn vinden mijn ouders het fantastisch en leven ze ontzettend mee. Stiekem zijn ze wel trots dat we er tijdens deze rare tijden echt iets van proberen te maken.”

Voor hun nieuwe rijdbare huisje valt het oog van de beide Limburgers op een Mercedes Sprinter en kan het klusavontuur met de nodige spanning beginnen, want echte handige Harry's zijn zij nu niet bepaald. „We dachten dat we 4 linkerhanden hadden samen, maar al snel bleek dat een van ons 2 rechterhanden heeft”, wijst Kyle lachend op Rayko. „Ik heb inderdaad 2 linkerhanden. Nee, dat is overdreven, maar we hebben onszelf verbaasd over wat je eigenlijk allemaal zelf kunt doen met hulp van YouTube, Instagram en blogs. Rayko is echt iemand die de tijd kan nemen om iets uit te zoeken, het in zijn hoofd te krijgen en in alle rust te maken. Hij heeft dan ook ons bed, de douche, de kasten en dergelijke gemaakt. Zelf ben ik meer van de snelle zichtbare acties.” Rayko bevestigt dat met een grote glimlach. „Hij verfde alles in leuke kleuren, verzorgde de *wrap* van de bus, ons logo, Instagram-

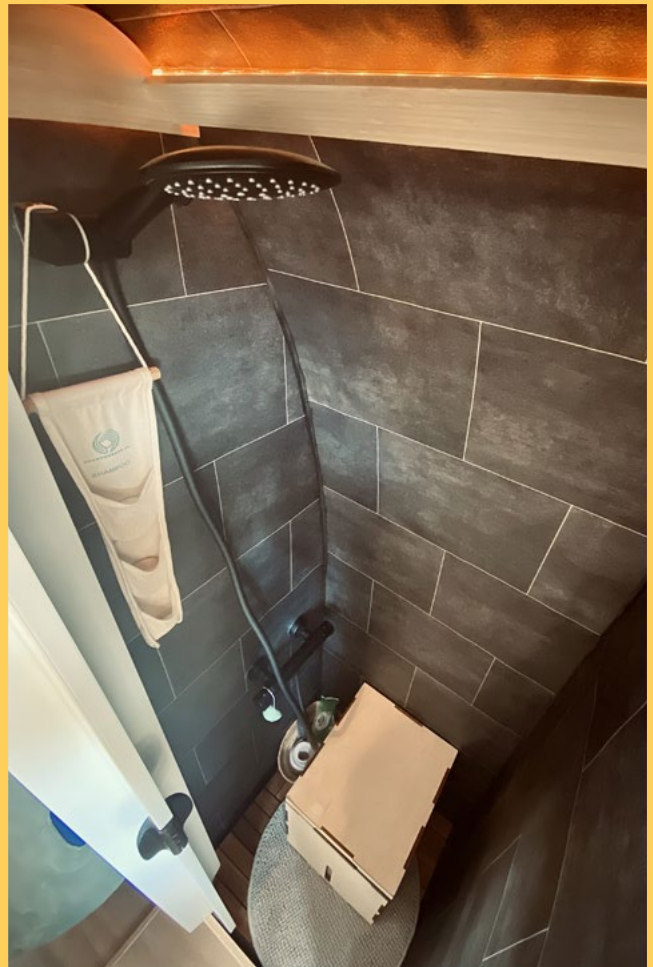
pagina en maakte het bed al op terwijl we nog aan het bouwen waren!”

De start met hun Sprinter wordt wel een valse. De bus blijkt flink wat verborgen gebreken te hebben. „Dat nam meteen een flinke hap uit ons budget. We raakten ook het vertrouwen in de bus, die ons huis moest worden, een beetje kwijt. Het heeft even geduurd voordat dat terugkwam. Toen de bus eenmaal gerepareerd was konden we ook echt niet wachten om onze ideeën eindelijk werkelijkheid te maken en begonnen we met klussen.” Uiteraard verloopt de ombouw voor de beginnende klussers niet helemaal vlekkeloos. „Bij alles wat je voor het eerst doet kan het natuurlijk misgaan. Dat gebeurde bij ons ook regelmatig. Zo boorden we een keer een schroef door de bus heen in plaats van door het hout. Zo bleken de wandtegels voor de douche eigenlijk vloertegels te zijn, dus

na dagen plakken, kitten, ontstickeren en drogen gaven we het de derde ochtend met loshangende wandtegels op en kochten we een rol vinyl voor op de muur. En zo hadden we voor vertrek al te maken met lekkages in ons zelf geknutselde watersysteem doordat slangklemmen door trilling loslieten. Ook ons zelf ingebouwde dakraam lekte.” Toch laten zij zich niet uit het veld slaan. „*What doesn't kill, makes us stronger*, toch? Inmiddels is alles opgelost en rijden we vooralsnog zonder problemen door Zuid-Europa! Het blijft een auto dus we weten ook dat er heus wel een keer iets stuk gaat, zoals dat bij iedereen gebeurt.”

Uiteindelijk zijn de romantische *vanlifers* apentrots op hun werk en genieten ze met volle teugen van

„Stiekem zijn mijn ouders trots dat we er in deze rare tijden iets van proberen te maken’

hun sfeervolle inrichting. „Rayko noemt het een Scandinavisch strandhuisje. Uiteindelijk is alles heel mooi bij elkaar gekomen qua indeling en kleuren. Iets wat toch best spannend is als je begint met plannen en bouwen. We hebben voorin een gezellig zithoekje gecreëerd, doordat we de voorstoel draaibaar hebben gemaakt en 2 extra zitplaatsen hebben laten inbouwen. Door de grote hoeveelheid ramen is het lekker licht en een fijne werkplek voor mij achter mijn laptop. In onze vorige camper hadden we een koelkastje op gas die eerder warm werd dan koud en nu hebben we echt een unit op stroom die zelfs ijsklontjes maakt! Dus dat voelt als een mega *upgrade*. En die koelkast staat direct naast.....”

Kyle roffelt met zijn handen op de tafel. „De douchecabine! Dit is echt onze beste keuze ooit. We hebben zo lang getwijfeld over een douche, omdat het ruimte inneemt en het misschien niet het echte *basic-vanlife* representeert. Maar elke paar dagen als we onder heet water staan in ons zelfgebouwde huis op wielen zijn we nog steeds trots en blij. In diezelfde ruimte staat ons composttoilet, dus we hoeven de deur niet uit voor onze *boodschap*. Onze keuken heeft een gasfornuis en boiler op LPG, die werkt op een tank die we zelf hebben ingebouwd en die we van buiten bij een tankstation kunnen vullen. Super handig! Achterin is Rayko's behandelkamer oftewel fysiopraktijk. Hier staat zijn behandeltafel en gaat hij hopelijk veel mensen behandelen tijdens onze reis.”

De grote trots van het duo is toch wel hun slaapplek. „Boven de behandeltafel hangt ons hefbed, dat we zelf gemaakt hebben met een roluikmotor en autoriemen zodat deze omhoog en

© Vanlife Boys

> Als het bed naar het plafond is gehesen komt Rayko's behandeltafel tevoorschijn.

omlaag kan. Ideaal! Overdag is het bed helemaal omhoog tegen het dak aan, waardoor we achterin kunnen lopen, zitten en werken. Om dit te kunnen realiseren hadden we dus wel een extra hoge bus nodig en dat is deze Mercedes Sprinter L3H3 wel! We hebben hem ook Sky genoemd. Onze bus is zo hoog, ons bed gaat omhoog en *the sky is te limit*, toch? Rayko is er zeer mee in zijn nopjes. „Een fysiopraktijk op wielen klinkt leuk maar dan heb je echt ruimte nodig. Dit hebben we door middel van het hefbed goed kunnen creëren. Ik ben super blij dat we een bus hebben waar ik in kan werken, maar het is wel spannend en een grote stap. Je weet toch nooit hoe het gaat lopen als je eenmaal onderweg bent en geld nodig hebt. Gelukkig heb ik Kyle die voor me aan de slag kan als propper”, lacht hij. Voor Kyle is het als evenementenman nog even aanmodderen qua werk. „Ik werkte al jaren als eventmanager en in het toerisme. Ik organiseerde events en ging met groepen op reis door Europa. Helaas is dit nu helemaal stil komen te liggen. Het zijn onzekere tijden! Vanuit de bus zoek ik naar online werk en heb ik nog steeds contact met oude werkgevers waar ik af en toe *kantoorwerk* voor kan doen, maar dan vanuit de bus! Het voelt soms wel gek om gewoon met de noorderzon te zijn vertrokken, maar ik weet zeker dat als ik thuis was blijven zitten zonder werk, ik me zeker niet beter had gevoeld. Dus dan maar iets beters ervan maken, totdat de wereld weer

helemaal opengaat!”

Als hij zijn oude werk weer op kan pakken betekent dat voor hem en Rayko zeker niet het einde van hun *vanlife*. „Het maakt voor mij niet uit of ik nou vanuit Amsterdam naar groepen toe vlieg of vanuit waar we op dat moment met de bus zijn. We kunnen gaan en staan waar we willen. We komen op de mooiste

plekken, maar zijn toch thuis. 's-Ochtends de schuifdeur open trekken en met je kopje koffie naar de zonsopgang kijken ergens boven op een klif, in welk huis maak je dat nu mee? Inderdaad, je huis op wielen. We zijn nu lekker aan het overwinteren in Zuid-Spanje, waar de zon schijnt! We willen

hier wat langer op een plek blijven staan, omdat dat qua werk handiger is. Als je continue op reis bent is het lastig om mensen te behandelen. In de zomer willen we richting Schotland. Die *whisky sunsets* boven op een klif zijn toch onze favorieten! Een eindtijd voor ons *vanlife* hebben we dan ook niet. We vinden dit leven nu heerlijk en blijven het doen totdat het niet meer heerlijk is.”

„We vinden dit leven nu heerlijk en blijven het doen totdat het niet meer heerlijk is”

Meer over Kyle en Rayko?
Volg @vanlifeboys op
Instagram >>

© Vanlife Boys

JANTINA'S
VANLIFE

REISPLANNEN

© amelandfoto.nl

November en december zijn voor mij de saaiste reismaanden. In het algemeen zijn die maanden niet saai hoor, begrijp me niet verkeerd. Lekker die avondjes thuis voor de open haard, gezellige feestdagen en de rust in mijn eigen woonplaats. Er is van allerlei dingen te genieten, maar qua reizen is er weinig te beleven. Het zijn de maanden waarop de camper dicht bij huis blijft. Hooguit een weekendje naar vrienden of een dagje duiken, waarbij de camper ook heerlijk dienst doet als plek om op te warmen. In deze 2 rustige reismaanden doe ik 2 dingen: terug kijken op de reizen van het afgelopen jaar en de reizen plannen voor het jaar erop.

2021 was niet persé het meest ideale jaar om op reis te gaan. Toch mocht ik mij gelukkig prijzen met een paar prachtige trips naar Bonaire, Zweden en Noorwegen. Bonaire uiteraard zonder camper en Zweden en Noorwegen met ons trouwe busje. Al wildkamperend en wandelend. Scandinavië is zo heerlijk! In die landen komt je camper echt

tot zijn recht, helemaal waarvoor hij in mijn ogen gemaakt is.

We hadden ook een beetje pech, niet alle landen waren bereikbaar. Zoals bijvoorbeeld Malta, waar we op het aller-aller-allerlaatste moment toch niet het land binnen mochten. Het bleek dat daar toch andere coronaregels golden dan in de rest van Europa. Ondanks dat we dachten dat we alles voor elkaar hadden, bleek dat toch niet zo te zijn. Lang leve de camper. Kun je niet rechts, dan ga je links. En zo kwamen we uiteindelijk in *ons eigen* Zeeland terecht.

> Scandinavië is zo heerlijk!

© amelandfoto.nl

In de donkere dagen van het jaar fantaseer en plan ik de reizen die we het komende jaar zouden willen gaan maken. De reizen die al snel te maken zijn kunnen al gepland worden en ik doe allerlei ideeën op voor het *to go*-lijstje zonder einde. Voor zowel de concrete reizen als de wensbestemmingen kan ik uitgebreide plannen maken. Overall is reisinspiratie te vinden. Op internet, uit gesprekken met vrienden, uit

reisboeken en op sociale media. Ik ben dol op échte reisboeken, maar ook online gebruik ik graag Pinterest in combinatie met Google maps. Op Pinterest sla ik alle losse ideeën die ik tegenkom op en als ik tijd heb ga ik er eens voor zitten om het rustig door te lezen en de bezienswaardigheden op te slaan op Google.

Google maps is ideaal voor al je reisplannen. Op een kaartje kun je alle mooie plekken aangegeven. Iedere bezienswaardigheid krijgt een *pinnetje*, een klein bolletje. Zo krijgt iedere activiteit, mooi wandelgebied of wat voor bijzonderheid dan ook een kleur of icoontje. Paarse bolletjes voor plekjes om iets lekkers te eten. Dat ene bijzondere restaurantje, een foodtruck of delicatessenwinkeltje. Groene icoontjes met een wandelend poppetje voor startpunten van mooie wandelingen en rode bolletjes met daarin een icoontje van een duikertje voor plekken die ik ooit eens onder water zou willen bekijken.

Zo kun je me op een regenachtige avond in een hoekje van de bank vinden met een reisgids in de ene hand, de laptop op schoot en een kopje thee binnen handbereik. Een heerlijke tijdsbesteding. Als ik naar mijn *to go*-kaartje op Google kijk zie ik dat sommige landen meer pins krijgen dan andere. Bovenaan het lijstje staan op dit moment Zuid-Engeland en Ierland. Ik ben er nog nooit geweest. In Noorwegen en Schotland waren we al vaker en willen we zéker weer eens naartoe. Dichtbij huis staat Duitsland vaak op de kaart. Handig voor een korte trip of juist als we op doorreis zijn, want de bergen

lokken altijd. In Zwitserland, Oostenrijk en Slovenië is het ook al zo heerlijk.

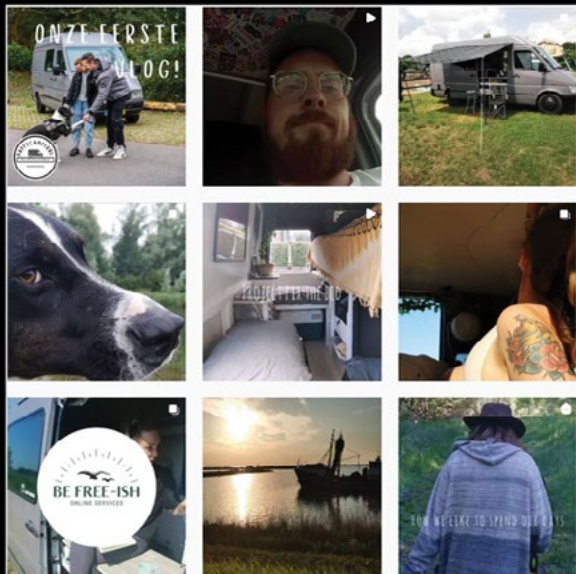
Halverwege februari is het weer tijd om op pad te gaan ook al heb ik geen idee waar ik naar toe zou kunnen gaan. Met corona is het reizen niet altijd even gemakkelijk of misschien zelfs niet verstandig. Dus bepaal ik mijn bestemming op het laatste moment. Een paar dagen voor ik op reis ga, kijk ik welke landsgrenzen open zijn en waar ik gemakkelijk en veilig naar toe kan reizen. Dan kijk ik op mijn Google-kaartje en weet ik precies waar ik ook alweer wilde rondkijken. De juiste bagage in de camper en gáán!

Jantina Scheltema wist tot voor enkele jaren niet eens dat je zelf ook een camper kon bouwen. Nu woont de Amelandse bruidsfotografe regelmatig in een, samen met haar man Marco omgebouwde, Fiat Ducato en geeft zij op haar website jantinascheltema.nl *vanlifers* tips over het zelf bouwen van een camper. Ze heeft er zelfs een boek over geschreven: *Bouw je eigen camper*. Jantina zwerft het liefst door Noorwegen, maar woont soms ook in haar camper tijdens een fotoklus op het vasteland. Naast fotograferen en *camperen* wil zij vooral mensen inspireren om van de wereld te genieten.

VOLG ONS VANLIFE

Wij zijn Sanne en Daniel.
Graag delen wij ons fulltime
vanlife in Nederland met
jullie, voor de leuk, maar
misschien ook om je
te inspireren!

De tijd waarin we nu leven vraagt
bij uitstek om trager, kleiner,
minder en dichterbij de natuur.

Mevrouw Onkruid inspireert om dit
'klein geluk' te leren waarderen.
Om dichterbij de natuur en jezelf
te leven. Zelf te maken, precies
genoeg, ambachtelijk, met minder
afval, wildplukken, voedselbos,
permacultuur, kruidengeneeskunde
en kringloop tuinieren.

Middels jaaropleiding, kruidenweken
en levendige instagram verhalen
deelt ze haar kennis en ervaringen.

www.mevrouwonkruid.nl [mevrouwonkruid](https://www.instagram.com/mevrouwonkruid)

ALLE ADVERTENTIES ZIJN INTERACTIEF. KLIK OP DE ADVERTENTIE VOOR MEER INFO.

Puur Suzanne

FOOD & LIFESTYLE

Inspireert je om vaker plantaardig te eten. Dit doet zij
door makkelijke en lekker plantaardige recepten met je
te delen, ook geeft ze je praktische tips en gaat ze op
zoek naar de leukste hotspots voor jou.

VAKER
PLANTAARDIG!

Plantaardig en
gezond koken hoeft
niet ingewikkeld te
zijn. En dat wil zij
je met haar boek
laten ervaren.
Kortom: gezond
eten is leuk, lekker
en makkelijk!

– Life's too short to eat bad food –

**Dagelijkse inspiratie
voor je moestuin?**
Volg @moestuinderwijs

Een Square Foot Gardening plan maken
voor je moestuinbak? Moestuinlessen op
school? Of een moestuinactiviteit bij het
buurtcentrum of dagbesteding? Ik denk
en help je mee! Met je handen in de aarde
samen ontdekken, leren en groeien.
Stuur mij een berichtje via instagram of mail mij
lidianzierikzee@gmail.com

Jong gezin hervindt buitenleven vanuit hun tiny house

„Het is hier een soort van TINY BOERDERIJ”

HET BUITENLEVEN VAN

CAROLINE & MANFRED

Al van jongs af aan zijn ze het liefst buiten, maar toch slijten Caroline en Manfred Wit vele jaren tussen de 4 betonnen muren van hun huis. Een fietsvakantie door Nederland schudt hen wakker uit deze roes. Ze gooien hun leven om en een *tiny house* vormt voor hen de ultieme woonsleutel om weer lekker buiten te zijn. „In de ochtend gaat de deur open en dan leven we meestal buiten totdat de zon ondergaat”, glundert Caroline.

Het jonge gezinnetje Wit leeft lange tijd het leven van zo velen. Naast werken en naar school gaan spelen de uren thuis zich vooral binnenshuis af. „Door de 4 betonnen muren heb je minder contact met buiten en ga je op de een of andere manier ook minder naar buiten toe”, vertelt Caroline. En dat is eigenlijk best vreemd, want het buitenleven is de 36-jarige en haar even oude man met de paplepel ingegoten. Manfred groeit op in de Veluwe bossen rond Ermelo en leeft zich graag uit op de mountainbike en surfplank. De in Antwerpen geboren Caroline is ook altijd buitenshuis te vinden. „Buitenspelen was altijd mijn favoriete bezigheid. Ik heb geen idee waarom het zo fijn aanvoelde als kind, maar ik kwam altijd vuil thuis. Buiten is het altijd anders en nooit saai. Met regen of wind, in de herfst of lente, je kunt elke dag wel nieuwe dingen ontdekken. De blaadjes aan de bomen, de eerste krokussen die opkomen of de geur van regen na een hele lange droogte. Het zijn de kleine dingen die voor mij het buitenleven zo mooi maken.”

Op die kleine dingen worden de Witjes weer eens gewezen tijdens een fietsvakantie. „Het was zo fijn om altijd buiten te zijn. Ook als het regende. We beseften ook dat we eigenlijk niet veel nodig hadden om een maand met de fiets door Nederland te trekken. Een tentje, slaapzak, matje, kookstelletje en klaar! Toen we terugkwamen voelde ons huis heel groot met zóóó veel spullen. We waren al op zoek naar een andere woonvorm en plots trok een *tiny*

house ons wel erg aan.” Dan gaat het snel. Kort na de fietsvakantie verkopen zij hun huis en trekt het gezin tijdelijk in een camper. „Dit allemaal zonder al teveel na te denken. Alles ging op rolletjes. Op Facebook hebben we een oproep geplaatst dat we een bouwer voor ons *tiny house* zochten en dezelfde dag konden we al een mooi exemplaar bezichtigen. Maar een plek vinden voor ons huisje op wielen was wel andere koek!”, aldus de Belgische.

„Buiten is het altijd anders en nooit saai!”

Caroline en Manfred schrijven zich in bij vele initiatiegroepen voor *tiny houses* en spreken ook zelf gemeenten aan. „We hadden geen voorkeur waar we wilden wonen. We hebben het gewoon overal geprobeerd. En toen zag ik een oproepje

dat ze nog een *tiny house* met bewoners zochten in Alkmaar. We hebben gelijk gereageerd en mochten op gesprek komen bij de andere bewoners. Nu wonen we daar aan het water met aan de overkant een heel leuk wijkje met een mooi park. Wij staan hier samen met 4 andere *tiny houses*. Het is een leuk buurtje met veel groen. Lola kan hier lekker rondrennen en fietsen. Het terrein heeft een doodlopende weg en via het water kun je ook overal naartoe. In de zomer komen hier heel veel bootjes voorbij varen. We wonen vlakbij het mooie hart van Alkmaar en lopen in 5 minuten naar het station. Eigenlijk wonen we een beetje afgelegen, maar toch dichtbij het centrum.”

Het gezin Wit wil het liefst zoveel mogelijk met de

> De heerlijk groene stek van het gezin De Wit in Alkmaar.

> Er gaat niets boven een kopje koffie of thee buiten.

> Hout hakken voor de rocketstove.

> De adoptiekippen zorgen voor de eitjes.

© Klein Wonen Magazine/Ronald Lammers

natuur leven, recyclen en zelfvoorzienend zijn. De moestuin is dan ook het eerste dat Caroline en Manfred aanpakken in hun nieuwe buitenomgeving. De grond naast de oude gasfabriek, waarop de *tiny houses* in Alkmaar staan, is gesaneerd en daarom kiezen de nieuwkomers voor het telen van groente en fruit in bakken. „Hiervoor hebben we palletranden gebruikt. Later hebben we ook een houthok gebouwd, zodat we ons hout voor de rocketstove droog kunnen bewaren, en hebben we een veranda gemaakt van 42 op elkaar gestapelde afvalpallets. Die hebben we met afvalschroeven aan elkaar vastgemaakt. Zo hebben we nu een prachtige veranda van afval. We zijn er super blij mee. Het verbindt ons huisje binnen met buiten.”

De veranda is dan ook inmiddels de favoriete buitenplek voor Caroline en Manfred. „Na al het fysieke werk en het beoefenen van onze buitenhobby's is het heerlijk om met een koud biertje lekker languit te zitten in onze houten tuinstoelen en te genieten van het water en alle vogels, dieren, bloemen en planten om ons heen. Echt een heerlijk zen moment!”, aldus de zzp-er, die in haar vrije tijd graag aan hiken, fietsen, klimmen en kajakken doet. En natuurlijk moestuinieren. „Het geeft enorm veel voldoening als je een zaadje in de grond plaatst en een paar maanden later eet je de

vruchten ervan. Dat smaakt het allerlekkerst, ook al is de vrucht niet zo perfect als in de supermarkt.”

Bloemen, plantjes en dieren vormen een gezamenlijke hobby van moeder en haar 9-jarige dochter. „We verbouwen onze eigen tomaatjes, komkommer, pompoen, radijs, sla, zoete aardappel en nog veel meer. Lola heeft haar eigen moestuin met aardbeitjes en hele mooie eetbare bloemen. Verder hebben we een perenboom en een appelboom en heel veel soorten bessen. Onze tuin

grenst aan de oever van een sloot waar allemaal bramen staan. Daar moeten we regelmatig snoeien, want het groeit als kool. En dan hebben we 6 kippen rondscharrelen. Ze heten Billy, Ruby, Foxy, Kato, Coco en Manon. Het

zijn allemaal adoptiekippen. We hebben ook een vleermuishuisje en wat vogelhuisjes aan ons *tiny house* hangen en in de tuin staat nog een insecten- en wormenhotel. En niet te vergeten onze kat Luci en hond Jul. Het is hier een soort van *tiny* boerderij. Alles leeft in harmonie samen. Heel leuk om te zien!”

Helemaal zelfvoorzienend is de moestuin niet. Dat vindt Caroline jammer, maar ze is wel realistisch. „Daarvoor hebben we een nog grotere moestuin nodig en als je het voedsel verwerkt heb je ook plek nodig om het te bewaren. In ons kleine huisje

„Lola heeft haar eigen moestuin met aardbeitjes”

360°
FOTO
KLIK HIER

> Binnen is buiten ook nooit ver weg door de grote raampartij en de op de muur geschilderde bergen.

© Manfred Wilt

> Caroline in haar moestuin.

© Klein Wonen Magazine/Ronald Lammers

© Klein Wonen Magazine/Ronald Lammers

> Het gezin voor hun tiny house.

> Caroline, Manfred en Lola zijn dol op kampvuurtjes in de winter.

is dat helaas niet mogelijk, dus zijn we nog steeds genoodzaakt om naar de supermarkt te gaan. Ook in het verbouwen en verwerken van je eigen teelt zit best veel tijd en werk. Wij werken beiden nog en hebben niet altijd de tijd om dit allemaal te organiseren. We vangen regenwater op en filteren dit tot drinkbaar water. We hebben een houtkachel en dit betekent ook hout hakken, verplaatsen en laten drogen. We proberen zoveel mogelijk zelfvoorzienend te zijn waar dat kan, maar het moet ook nog leuk blijven", aldus de *tiny house*-bewoonster, die net als man en dochter graag tijd maakt voor haar hervonden buitenleven. „Als het lekker weer is gaat in de ochtend de deur open en leven we meestal buiten tot de zon ondergaat. Onze hond Jul zit lekker in de tuin achter de kippen aan, we eten buiten en vaak gaat de barbecue aan. Omdat we best een grote tuin hebben met alleen maar gras zijn we toch wel 1 keer per week aan het maaien en de moestuin heeft uiteraard aandacht nodig. Dit houdt ons lekker bezig.”

In de winter sluit de familie zich zeker niet op in hun *tiny house*. Hiken, mountainbiken, fietsen en winterkamperen zijn de favoriete bezigheden. „Maar

we barbecueën ook in de winter en maken vaak een kampvuurtje. Dat vinden wij veel fijner dan tv kijken, die we overigens ook niet hebben. Zolang het niet al teveel regent zijn we nog steeds buiten. En als het vriest kunnen we voor onze deur schaatsen!”

Het wonen in een *tiny house* is voor deze buitenliefhebbers het summum, want zelfs binnen

is buiten nooit ver weg. „Door onze enorme raampartij ben je altijd verbonden met buiten. Ook voel je bij harde wind het huisje schudden en de regen hoor je heerlijk tikken op het dak.” Maar het liefst springen ze zo snel mogelijk weer de deur

uit om de frisse buitenlucht rond hun huisje in te ademen. „We genieten dan van alles wat bloeit en groeit. De vogels die fluiten en de heerlijke geuren van de lente. Het zonnetje dat ons stroom geeft en de leuke avonden rond het kampvuur. Lola die heerlijk aan het klieren is met al haar zelfbrouwsels. Het gras tussen je tenen en de kippen die nieuwsgierig komen kijken wat je allemaal aan het doen bent. Lekker buiten eten en de rustmomenten op ons favoriete plekje. Het is eigenlijk moeilijk te omschrijven waar wij buiten het meeste van genieten. Eigenlijk van alles!”

„Een kampvuurtje vinden wij veel fijner dan tv kijken”

> In de winter schaatsen voor je eigen huisje.

© Caroline Wit

VOORJAAR HEERLIJK!

© Minke Schepers (De Makkelijke Moestuin)

Lidion Zierikzee woont samen met haar vriend Teun, dochter Alena en een paar cavia's en kippen in Amersfoort. Aan huis werkt zij met de *Square Foot Gardening*-methode, zowel in bakken als in haar tuinkas. Haar volkstuin van 150m² is haar grote permacultuurexperiment en lievelingsplek. Als je haar kwijt bent, vind je haar altijd buiten. Het liefst met kinderen om zich heen. Waarom? Omdat zij vindt dat je in de moestuin alles leert over jezelf en de wereld om je heen. De moestuin onderwijst als vanzelf! Vandaar haar onderneming **Moestuinderwijs**. Voor advies, ontwerp, inspiratie en educatie rondom moestuinieren kun je haar mailen via lidionzierikzee@gmail.com!

Lidion is ook via Instagram te vinden. >

Heerlijk. De aarde is zich weer aan het openen en alles begint te groeien en te bloeien. Ook hier gaan de deuren open, wordt de kas grondig schoongemaakt en staan de planken alweer vol trays met zaailingen. In februari zit ik nog geregeld binnen te puzzelen met mijn wisselteelten. Ik droom over mijn nieuwe moestuinplannen of maak plantenlabels terwijl het regent. Beneden in de kelder liggen de aardappels te ontkiemen. Zodra het zonnetje schijnt, vertrek ik naar buiten. Ik ben bezig met de composthoop, zaailingen en alles voorbereiden. In maart gaat het los, dus aan de slag!

Plannen

Wat is jouw wens en plan voor het nieuwe moestuinseizoen? Heb je een goede evaluatie kunnen maken? Zo niet, doe het alsnog. Ik hou elk jaar een tuinschrift

bij. Wat groeide goed, wat minder goed. Lag het aan teveel of te weinig zon, water, ruimte? Kan ik daar invloed op hebben door het gewas op een andere plek te zetten en andere acties te ondernemen of was het gewoon oud zaad of dikke pech door de weersomstandigheden? En vooral; wat voor nieuws wil ik dit jaar gaan proberen in mijn bakken?

Houd rekening met:

1. Hoogte van je gewas. Voor, midden of achteraan in je bak?
2. Hoeveel zon je gewas nodig heeft. Misschien links of rechts in de bak?
3. Van welke plantenfamilie je gewas afstamt i.v.m. de wisselteelt.
4. De tijd tussen zaaien, groeien en oogsten. Radijsjes zijn snel klaar, tomaten staan erin van mei tot oktober. Uien juist weer van oktober tot juni. Zo kun je een doorlopende planning maken van meestal 3 gewassen per vakje.

> Voorzaaien in trays.

© Lidion Zierikzee

5. Waar jij blij van wordt. Je kunt worteltjes en bietjes zaaien, maar als bietjes geen favoriet zijn, doe je toch lekker 2x worteltjes. Als je maar wisselt met plantenfamilies.

Wat is wat?

Geloof me, ik moestuinier nu

10 jaar maar ook ik kan nog echt vergeten waar ik iets heb gezaaid. Tenminste, totdat het boven komt. Zo heb ik al meerdere keren gewassen dubbel of door elkaar ingezaaid omdat ik vergeten was er een bordje bij te zetten. Kortom; altijd labelen. Mijn ultieme tip. En dat kun je op zoveel (leuke) manieren doen. Je kunt houten bordjes maken, stenen met je kids beschilderen, labels kopen in de winkel, labels maken van een yoghurt emmertje of houten ijsstokjes gebruiken. Een heerlijk klusje nu. Er is ook van alles te koop. Ik let vooral op duurzaamheid. Gaat het lang mee of kan ik iets hergebruiken?

Wat kun je nu zaaien?

In februari is het vooral voorzaaien van bleekselderij, bloemkool, broccoli, doperwt, tuinbonen, sugarsnaps, peulen, kapucijners en venkel. Spinazie kun je al rechtstreeks zaaien. In maart wordt het al een stuk drukker en kun je naast bovenstaande ook prei, bindsla, spitskool, spruitkool, witte kool, aubergine, ananaskers, ui en knolselderij voorzaaien. Bosui, raapsteel, snijbiet, spinazie, doperwt, kapucijners, peul en tuinbonen kunnen al rechtstreeks de aarde in. Net als bosui, meiraap, radijs, wortel en stengelui. Ook de kruiden zoals bieslook, peterselie, salie en tijm kun je voor gaan zaaien. Mijn mening? Ik koop kruidenstekjes. Voorzaaien van kruiden is hier geen succes.

In april is het moestuinseizoen echt begonnen en kun je van alles zaaien. Let wel op; kies een droge dag uit. Met nat weer gaan met name bonen snel rotten. Het is nu ook tijd voor het voorzaaien van de pompoenen, courgettes en tomaten. Let op: deze mogen pas na de ijsheiligen in mei

> Moestuinbak in het voorjaar.

© Lidion Zierikzee

naar buiten.

Een nieuw jaar, een nieuwe bak?

Een nieuw jaar, een nieuw seizoen. Je kunt 2 dingen doen:

- Haal je bak leeg. Schep de aarde van voor, naar achter, van links naar rechts helemaal om en mix het met nieuwe compost. Zet dan eventueel plantjes terug zoals de snijbiet of aardbeien. Je kunt nu vanaf nul weer beginnen met de wisselteelt, de aarde is helemaal gemixt nu.
- Je laat de bak zoals hij nu is. Wil je iets zaaien, mix het vakje met nieuwe compost en houd rekening met de wisselteelt.

Zo ziet mijn bak er nu uit in de planning:

Kinderen in de moestuin Het is mijn laatste dag

Radijs, straks zonne-bloem	Zonne bloem, straks tomaat	Spinazie, straks klim-courgette	Peultjes, straks pluksla
Uien, straks NZ spinazie	Wortels, straks Rucola	Knoflook, straks sla	Tuin-bonen, straks palmkool
Aardappel	Winter-postelein, straks bietjes	Radijs, straks struik-tomaat	Pluksla, straks wortels
Peterselie blijft staan	Veldsla, straks lente ui	Rucola, blijft staan	Aardbeien blijft staan

als peuterjuf op kindercentrum Panta Rhei in Amersfoort. Ik ga verder als zelfstandig docent

en trainer op het gebied van moestuinieren met kinderen. Hoe toepasselijk als ik dan de kinderen, stiekem, vind in de moestuin. Ze hebben het hekje open gekregen en proberen alles wat er nog in staat op te eten. Mijn hart maakt een sprongetje, hiervoor doe ik het.

Dit was ook mijn laatste bijdrage aan Klein Wonen Magazine. Ik heb het een jaar met heel veel plezier gedaan. Als je vragen hebt, je weet mij te vinden. Meer dan welkom.

> Kinderen in de moestuin.

© Lidion Zierikzee

MERAK

© Elke Rabé

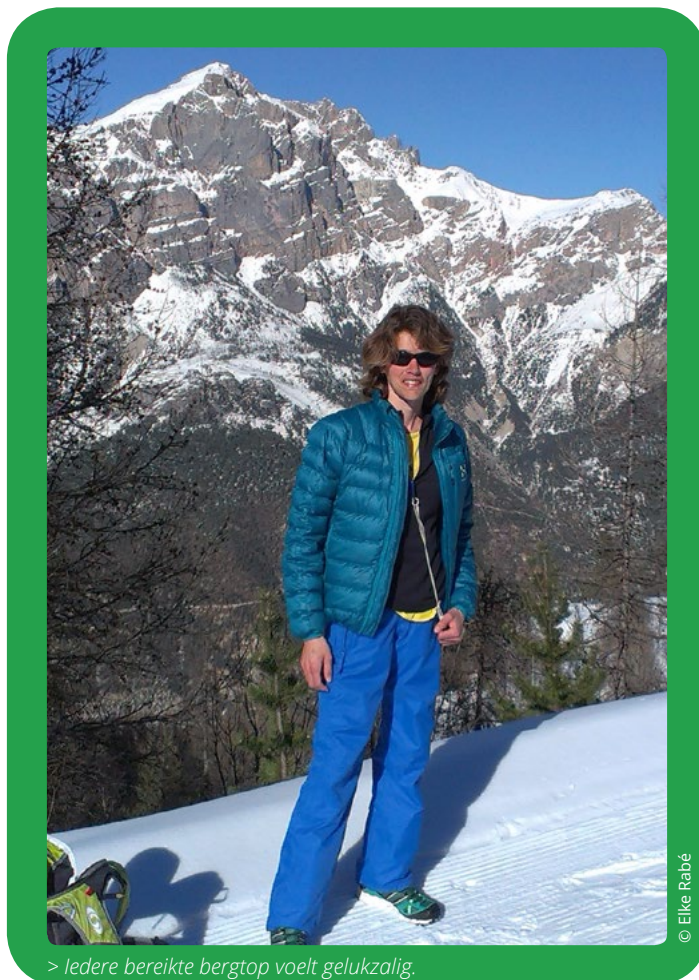
Elke Rabé woont in een *tiny house* en merkt dat dit het ervaren van klein geluk nog meer stimuleert. Eerder schreef zij in Klein Wonen Magazine al over haar *tiny pleasures*. „Ik ervaar die eigenschap als een cadeau. Het zit van nature in me denk ik, maar ik heb het zeker ook doelbewust verder ontwikkeld. Het is een levenswijze die ik niet snel kwijt zal raken, maar waar ik ook actief aan werk”, aldus de klimaatburgemeester van Bilthoven, die onlangs stuitte op een Servisch woord dat voor haar een belangrijke betekenis heeft: *merak*.

Wat is jouw merak?, is volgens de makers van Salt Magazine een veel gebruikte uitdrukking in Servië. Het geeft ook meteen aan dat de dingen die iemand *merak* brengen voor iedereen anders kunnen zijn. *Merak* heeft ook verschillende betekenissen in het Servisch. Allereerst *het genieten van de simpele dingen in het leven*, maar ook *het gevoel van gelukzaligheid en van eenheid met het universum*. Verder is het *het ultieme en onstuitbare verlangen van een individu dat bijdraagt aan een groot gevoel van geluk en vervulling of de originele en authentieke aard van een persoon*. En tenslotte is het *de kunst van volmaakt kunnen genieten van het moment waarop je je verbonden voelt met jezelf en anderen*.

Dit gevoel kan ik me levendig inbeelden. Ik hoef alleen maar terug te denken aan de vele keren dat ik in de natuur op pad was. Dit begint al op mijn 11e met trektochten in de bergen samen met leeftijdsgenoten. We leren klimmen, lopen *weekendhikes* van 90 km en in de zomer trekken we dagen achtereen door de bergen. Iedere keer als we na een lange klim de top bereiken voel ik dat *gevoel van gelukzaligheid en eenheid met het universum*. Ik herinner me een bergtocht van 8 dagen, waarbij ik op de voorlaatste dag, het is bloedheet en iedereen heeft dorst, een klein blikje ananasschijven uit mijn tas haal en iedereen het uitschreeuwt van verbazing en geluk. Natuurlijk delen we dit en kunnen we *volmaakt genieten van dit moment waarop we ons verbonden voelen met elkaar* via de heerlijke smaak van koude sappige ananas. Dat is het mooie van afzien denk ik: *genieten van simpele dingen in het leven* wordt als vanzelf heel makkelijk.

Ook mijn reis met de wandelkar achter me aan van vorig jaar geeft me het gevoel van gelukzaligheid en eenheid met het universum. Zelfs op dagtochten kan ik dit goed voelen. Zeker als ik niemand tegenkom op een tocht, zoals begin februari in de beboste heuvels van Zuid-Spanje. In alle gevallen koester ik dit ook heel bewust. Ik neem mijn koffie en lunch

mee voor onderweg en neem daar uitgebreid de tijd voor. Om het genieten van simpele dingen in het leven kracht bij te zetten heb ik kortgeleden gekozen voor de beste koffiezetter voor onderweg: de Aeropress Go. Minimalist die ik ben, heb ik net zo lang gewacht tot ik hem tweedehands vond en zie ik dat echt als een Present Present aan mezelf. Het lijkt misschien onbenullig, maar ik ervaar dat het heel belangrijk is om *merak* serieus te nemen en bewust in te zetten.

Ik ervaar dat het heel belangrijk is om *merak* serieus te nemen en bewust in te zetten

Dit komt misschien doordat het genieten van simpele dingen mijn overlevingsstrategie is geweest in een bepaalde periode van mijn leven. Het is al jaren geleden, maar in de 3 jaar waarin ik ernstig ziek was, kon ik zeker 9 maanden niet veel meer dan plat op mijn rug liggen. Het rechte houden van mijn hoofd maakte me zó misselijk dat zelfs naar het toilet gaan een uitdaging was. Ik had geen controle meer over mijn spieren en kon dus ook niet goed lopen. Mijn sportieve leven was in korte tijd veranderd in een leven van *plafond staren*. In die tijd heb ik mezelf doelbewust aangeleerd dat zelfs op de bank waar ik TEDx talks lag te luisteren of dat ene kopje koffie dat ik wel binnen kon houden van enorme waarde is.

Nu heb ik ook weer een periode van zeker een jaar achter de rug waarin misselijkheid meer regel dan uitzondering is geweest. Als een wonder is het nu bijna 13 dagen omgekeerd. Ik ben nog wel iedere dag even misselijk, maar het trekt snel weer weg en

zo gaat het 90 procent van de dag eigenlijk heel goed. Het voelt als een fantastisch cadeau dat ik zomaar gekregen heb. Iets wat voor veel mensen vanzelfsprekend is voelt voor mij bizar bijzonder. Ik ben met mijn hoofd in de wolken, ik kan de hele wereld aan, ik loop lichter, ik ben zelfs heel voorzichtig weer gaan hardlopen, iets wat ik al jaren probeer op te geven omdat ik steeds blessures krijg. Ook nu doe ik heel voorzichtig en ik voel vaak veel pijn, maar het gaat. *Het ultieme en onstuitbare verlangen dat bijdraagt aan een groot gevoel van*

geluk en vervulling komt heel dicht bij wat ik de laatste tijd ervaar.

De dingen die ons *merak* brengen kunnen dus inderdaad voor iedereen anders zijn en in mijn ogen ook van moment tot moment verschillen, maar het helpt mij om zo af en toe terug te denken aan die periode op de bank om *merak* te cultiveren. *Het is de kunst van volmaakt kunnen genieten van het moment waarop je je verbonden voelt met jezelf en met anderen* en daar is dus helemaal niet zo veel voor nodig.

Merak zorgt ervoor dat ik steeds weer nieuwe plannen maak. Zeker nu ik me zo goed voel, loop ik zelfs over van de ideeën die al mijn werk ondersteunen. Zo komt het ontwerp van een ultieme fiets weer in beweging. Al jaren geleden heb ik de auto de deur uit gedaan en doe ik alles op de fiets. Door een spierprobleem als gevolg van de hierboven beschreven periode heb ik na een paar jaar gekozen voor elektrische ondersteuning en ik zie veel mensen hetzelfde doen om woon-werkverkeer op de fiets te kunnen doen. Het stoort me wel een beetje dat dit toch geen volwaardige vervanger is. *Die-hard* fietsers trotseren wind, worden koud en nat. Minder fanatiekelingen laten de fiets in de winter toch staan en kruipen weer in de auto.

Ook mijn besluit om niet meer te vliegen heeft de radertjes in mijn hoofd harder laten draaien, want de overwinterreis naar Spanje lijkt zo onbereikbaar te worden. Met de trein lijkt me een mooi avontuur, maar vergeleken met het reizen met een wandelkar voelt het veel minder vrij. Mijn fietszoektocht breidt zich nu uit naar het veld van de fietscamper. Ik heb lang gezocht, maar behalve een paar zelfbouwmodellen bestaat er eigenlijk niet iets wat ik in mijn hoofd heb. Ik ontwierp zelf een soort *Piaggio Ape* waarbij de bestuurder trapt als op een ligfiets. Slimme *tiny house*-oplossingen zorgen verder voor veel functionaliteiten in een kleine ruimte. Zo kan je er slapen als de stoel plat of weg geklapt wordt. Maar tijdens mijn zoektochten op internet kwam plots een heel interessante ontwikkeling op het spoor, die van de elektrische *cargo bike*. Een ondersteunde fiets die in de toekomst bestelwagens in de binnenstad zal gaan vervangen. Althans dat is mijn verwachting of toch tenminste mijn hoop.

Om deze hoop kracht bij te zetten wil ik zelf laten zien dat ook rondreizen anders kan, namelijk

> Wandelen met een wandelkar geeft vrijheid.

© Elke Rabé

met een *cargo bike* als fietscamper. Onder het motto *als nooit iets was veranderd zouden er geen vlinders zijn, dus als je iets wilt.....* Mijn oog viel op de *Sunrider* van de jonge onderneming *Need The Globe*. Deze is voorzien van een laadbak met geïntegreerde zonnepanelen, die de batterij autonoom oplaadt met schone energie. Ik wil nu hiermee een rondreis maken, maar de wandelkar ook meenemen. De combinatie wandelen en fietsen lijkt me ideaal. Uiteraard kan ik kiezen voor een rugzak, zeker in de bergen is dit praktischer, maar het lopen met de kar is me zo goed bevallen dat ik alles wil combineren. Ook wil ik naast de startups op het gebied van duurzaam vervoer meteen ook alle goede organisaties waarvoor ik zelf werk ([Klimaatgesprekken](#), [Think Big Act Now](#), [Youtopialab](#) en natuurlijk ons

eigen project [Present Present](#)) onder de aandacht brengen. Hoe dit precies gaat lopen weet ik zelf nog niet natuurlijk, maar wordt zeker vervolgd in de volgende editie. En waarom wil ik dit? Precies, dit brengt mij *merak*!

> Dit wordt mijn fietscamper.

© Need The Globe

Onder het motto *MY Tiny Home* - Live Simply (MYTHELS) bouwt Elke in 2017 haar eigen huisje. Nu woont zij heerlijk in het groen en blijft zoeken naar een simpel leven. Voor *Klein Wonen Magazine* belicht zij deze zoektocht op haar eigen wijze.

Babette Porcelijn's Youtopia

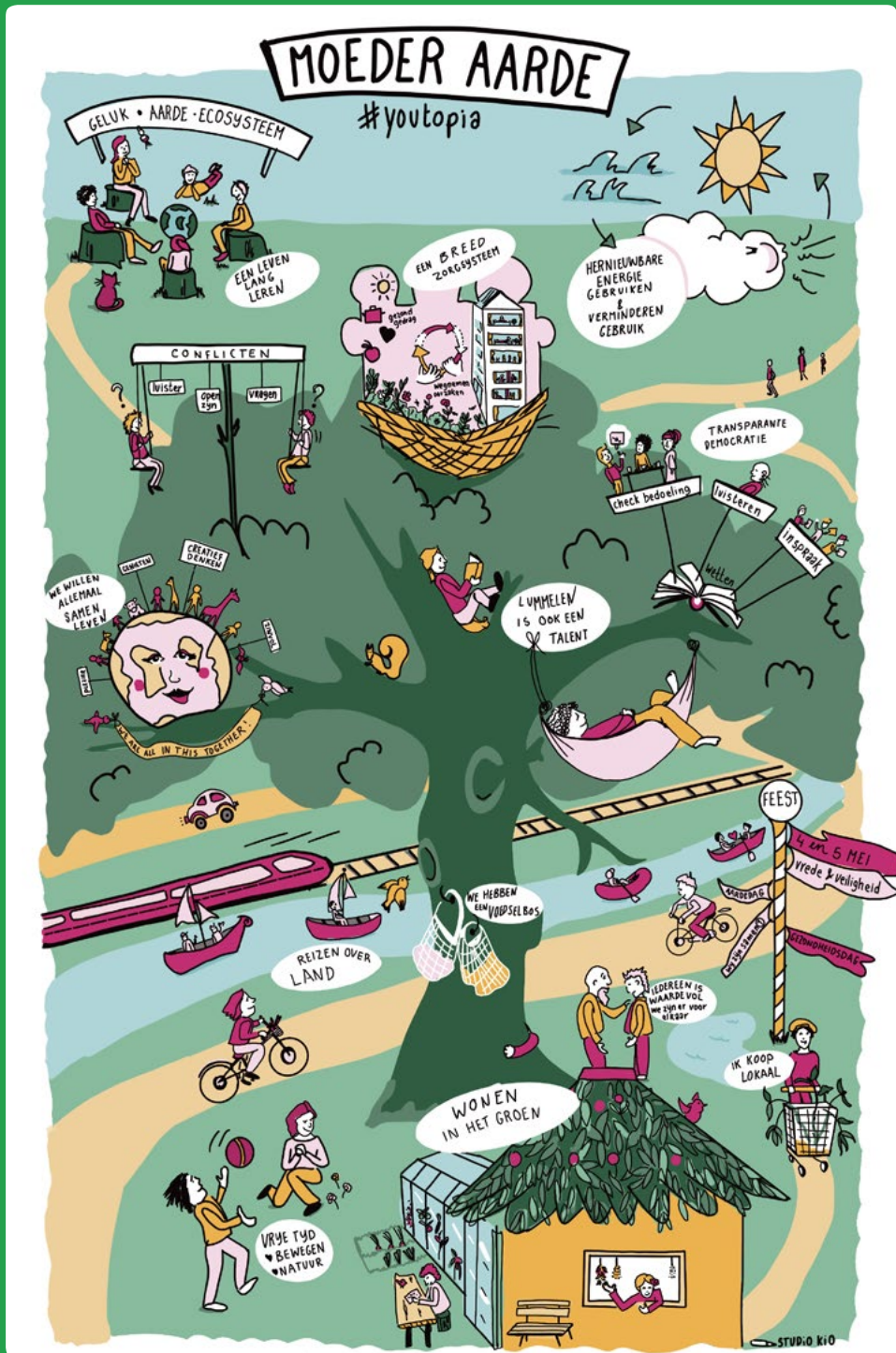
Dit is de Youtopia, getekend door Nicole Guiaux van Studio Kio, aan de hand van het Youtopia-gesprek dat Elke Rabé van Youtopialab voerde met Babette Porcelijn.

Babette is auteur van *De verborgen impact* (2016), het doeboek *EcoPositief in vijf stappen* (2020) en haar nieuwste boek *Het happy 2050 scenario* (2021).

Ook richtte ze in 2016 de organisatie *Think Big Act Now* op met als doel de maatschappij op effectieve wijze te verduurzamen. Ze geeft daarvoor regelmatig lezingen en trainingen en leidt via haar stichting ambassadeurs op. Elke is een van die ambassadeurs.

Op 8 juli 2021 verscheen haar grootste project tot nu toe: *Het happy 2050 scenario*. Een science-based plan van aanpak voor een veilige planeet, een geïnspireerde crew, een integer beleid, eco-positieve productie zonder verborgen impact, een gezonde economie en gelijke kansen op welzijn voor iedereen.

Groeten uit Happy 2050! Het is hier mooi joh. Het is relaxt en we hebben het heel gezellig. Kom je ook deze kant op?

Bij Youtopia maken ze praten en denken over de toekomst weer leuk. Ze doen alsof de toekomst een reisbestemming is. De gesprekken zijn respectvol en open met als rode draad: wat is voor jou een goed leven? Tekeningen brengen dit tot leven. Hoewel vrolijk en verbindend, legt het gesprek onderliggende waarden en behoeften feilloos bloot. Youtopia vormt zo een verbindend startpunt voor visievorming en wil een beeld vormen van de gewenste toekomst van Nederland.

Puur KOKKERELLEN met SUZANNE

Pakjes en zakjes zijn aan **Suzanne Beekenkamp** niet besteed en ook dierlijke producten laat zij steeds vaker staan. De gediplomeerde natuurvoedingsinstructeur en gewichtsconsulente wil mensen graag inspireren goed en gezond te eten, maar vooral ook te genieten. Dat doet de Babantse onder meer via haar food- en lifestyleblog *Puur Suzanne* en haar boek *Vaker Plantaardig*.

CRUMBLE van boekweit en appel

Wat heb je nodig (2 pers.)?

een kleine ovenschaal	
50 gram	boekweitsvlokken
25 gram	havermout
25 gram	amandelschaafsel
2 eetlepels	kokosolie (gesmolten)
2 theelepels	koekkruiden
2 eetlepels	ahornsiroop of andere zoetstof
1	appel
1 theelepel	kaneel
20 gram	rozijnen

Het koude winterweer vraagt om lekkere warme ontbijtjes. Daarom deel ik dit keer een heerlijke boekweitcrumble met appel. In dit recept gebruik ik 50 gram boekweitsvlokken en 25 gram havermout. Je kunt ook 75 gram boekweitsvlokken of 75 gram havermout gebruiken. Kijk even wat je zelf in huis hebt. Het ontbijt is voor 2-3 personen. Eet je dit alleen? Dan kan je het restje ook prima in de koelkast bewaren voor de volgende dag.

- Verwarm de oven voor op 200 graden.
- Snijd de appel in stukjes. Meng de appel in een kom met de kaneel en de rozijnen.
- Meng in een grote kom de boekweit, de havermout, het amandelschaafsel, de koekkruiden, de gesmolten kokosolie en de ahornsiroop.
- Schep het appelmengsel in de ovenschaal.
- Verdeel daarna het boekweit mengsel over de appel heen. Druk het aan met de achterkant van een lepel. Druppel eventueel nog wat ahornsiroop hierover heen.
- Zet de ovenschaal 20 minuten in de oven totdat de crumble goudbruin is.
- Laat deze nog 10 minuten afkoelen en serveer deze lauwwarm met eventueel nog wat sojayoghurt.

Geniet ervan!

HOE MAAK JE HET?

PLANTEN OM OP TE VRETEN!

ROZEMARIJN

In de winter is de natuur in rust, de meeste planten laten het blad vallen en wachten onder de grond rustig de lente af. Zo niet rozemarijn. Dat is het jaarrond groen. Ze herinnert ons eraan (net als de traditionele dennenboom) dat de bomen weer groen zullen worden en dat er weer groei, bloei en vers voedsel zal zijn. Met hernieuwde kracht.

Rozemarijn is een groenblijvende, winterharde heester. Deze houtachtige plant behoort tot de lipbloemenfamilie. De bladeren van rozemarijn zijn naaldachtig, aan de bovenkant donkergroen en aan de onderkant wit.

Dauw der zee

De oude latijnse naam *Rosmarinus officinalis* betekent *Dauw der zee*. Dat is wellicht te danken aan het feit dat de plant vaak vlak aan de Middellandse zee voorkomt en aan het dauwachtig uiterlijk van de bloesem. *Officinalis* wil zeggen uit de apothekerswerkplaats en duidt op een vroegere erkenning als geneeskrachtig kruid.

Blauwe bloem

Over de bloem is een mooi verhaal te vertellen. Toen de maagd Maria naar Egypte vluchtte bood rozemarijn beschutting. Ze rustte langs de weg tot er soldaten aankwamen. Maria zocht dekking onder de takken van een reusachtige rozemarijnstruik. De plant sprong hierop meteen in bloei, waarbij alle takken waren bedekt met geurende

Als kind al stopte **Maaïke Pfann** madeliefjes in haar mond, zoog de honing uit dovenetelbloemen en knabbelde op zuring-stokken. Het stadse leven op 4 hoog achter en een loopbaan als grafisch ontwerper en fotograaf zorgden tijdelijk voor een andere focus, maar sinds zij in Waterland in een klein huis met grote tuin woont, is haar groene bloed weer gaan stromen.

Tijdens een opleiding kruidengeneeskunde en biologische landbouw verbaasde zij zich erover dat juist de onkruiden, die zij tijdens haar stages in de groentetuin weg schoffelde, in de kruidengeneeskunde gebruikt worden als medicijn en ook heel lekker en gezond zijn.

Nu is Maaïke beter bekend als Mevrouw Onkruid. Zij runt een *wild* tuinkamerrestaurant, organiseerde workshops *koken met onkruid* en schreef de jaaropleiding *leven met planten*, die grofweg kruidengeneeskunde combineert met wildplukken, permacultuur en biologisch dynamisch tuinieren. En ze heeft haar eigen website, mevrouwonkruid.nl plus een instagramaccount: [@mevrouwonkruid](https://www.instagram.com/mevrouwonkruid).

© Maaïke Pfann

> De rozemarijn blijft groen in de winter.

© Maaike Pfann

> De fraaie blauwe bloemen van de rozemarijn.

blauwe bloemen. Het was hetzelfde blauw als de mantel van Maria, die daardoor niet opviel! Vanaf die tijd bloeide de rozemarijn met bleekblauwe bloemen, in plaats van de witte bloesem die zij eerst bezat.

In de keuken

Het aromatische blad bevordert het verteren van vette gerechten. Rozemarijn wordt van oudsher over gebraden lams- en varkensvlees gestrooid en wordt toegevoegd aan karbonades, duif, gehakt, paté en vullingen. Verwijder hele blaadjes voor het serveren. Een takje rozemarijn in olie maakt de olie langer houdbaar.

Rozemarijn voor gezond haar

Oorspronkelijk komt het kruid uit Zuid-Europa en Klein-Azië. Niet alleen in de keuken, maar ook in de badkamer wordt rozemarijn veel gebruikt. Dit komt door de aromatische geur. De etherische olie wordt verkregen door waterdampdestillatie van de verse bloeiende toppen. Rozemarijolie komt veel voor in shampoos en is een van de beste kruiden voor gezond haar.

De olie bevat natuurlijke kamfer die het zenuwstelsel activeert. Het maakt helder en alert en helpt bij het opnemen van nieuwe informatie en om 's morgens op gang te komen.

Fris je geheugen op

Rozemarijn is van oudsher een middel voor de versterking van het geheugen. Ze werd ook op een andere manier geassocieerd

met *niet vergeten*. Bij bruiloften en begrafenissen gold rozemarijn als symbool voor liefde en gelukkige herinneringen.

Luchtzuivering

Vroeger werd rozemarijn verbrand om de lucht te zuiveren en de takken werden in de rechtszaal gestrooid als bescherming tegen gevangeniskoorts. Tijdens de pestperiode werd het kruid in de holle handvatten van wandelstokken gestopt en in halszakjes gedaan om er af en toe aan te ruiken als men door een verdacht gebied trok. In Franse ziekenhuizen werd rozemarijn bij epidemieën gebrand om de lucht te ontsmetten.

Medicinaal gebruik

Rozemarijn stimuleert de bloedsomloop en werkt bloeddruk verhogend. Daarom wordt het

ingezet bij een slechte bloedsomloop, vaatkrampen, koude handen en voeten en lage bloeddruk. Rozemarijn bevordert de spijsvertering en helpt bij chronische galaandoeningen, slechte leverfunctie, hoofdpijn en migraine door lever- en galstoornissen, winderigheid, zwakke maag, maagdarmkrampen en gebrek aan eetlust. Overigens niet in grote doses gebruiken bij zwangerschap (wel als keukenkruid). Ook niet gebruiken bij epilepsie en ontstekingen van het maagdarmslijmvlies. Rozemarijolie verbetert de doorbloeding en wordt ook gebruikt om pijnlijke spieren te masseren en koude voeten te verwarmen.

Recept

Eenvoudig en zeer (genees)krachtig is het recept van *Rosemary's water* uit het boek *The Plant Pharmacy* van Lissette Kreischer. Wat heb je nodig? Een flinke

handvol verse rozemarijn, een liter water en een stevige glazen fles. Laat het water aan de kook komen en giet het water (nét van de kook af) over de rozemarijn in de fles. De fles van tevoren omspoelen met heet water helpt voorkomen dat de fles springt. Laat het water-rozemarijn mengsel (zonder dop) twee dagen bij kamertemperatuur trekken. Je zult merken dat het water verkleurd en een mooie amberachtige kleur krijgt. Je kunt het water verdeeld over de dag drinken. Drie keer daags een klein glaasje puur, of als je dat te sterk vindt, aangelengd met wat water, appelsap of thee. Je drinkt de fles gedurende een week leeg. Daarna voel je als herboren.

© Maaike Pfann

> Rozemarijnwater is zeer geneeskrachtig.

Genoten van
KLEIN WONEN MAGAZINE?

Trakteer ons op een kopje thee!

Klein Wonen Magazine maken wij met
liefde gratis voor jullie. Als je dit waardeert
kun je ons op een kopje thee trakteren. Of misschien
zelfs wel met iets lekkers? Alvast veel dank!

Klik op een van de kopjes om ons een footje te geven.